

Meerjarig Beheer- en onderhoudsprogramma

Openbare Ruimte

2024-2028

Wegen

Riolering

Groen

April 2024

Inhoudsopgave

1. Inleiding, waarom dit beheersplan?	2
1.1 Aanleiding en doel	2
1.2 Beheersysteem	2
1.3 Scope	2
2. Beheerplan Wegen	3
2.1 Wat hebben we?	3
2.2 Wat willen we?	5
2.2.1 Bereiken van een gemiddeld kwaliteitsniveau Basis	6
2.2.2 Wegwerken onderhoudsachterstand	7
2.3 Hoe bereiken we dat?	8
2.3.1 Binnen de bebouwde kom	8
2.3.2 Buiten de bebouwde kom	10
2.3.3 Monitoren kwaliteitsontwikkeling	11
2.4 Financiële middelen	11
3. Beheerplan Riolering	13
3.1 Wat hebben we?	13
3.1.1 Essentiele onderdelen van de riolering	13
3.2 Wat willen we?	15
3.3 Hoe bereiken we dat?	15
3.3.1 Afvalwaterketen als ware het één systeem	16
3.3.2 Integrale blik	17
3.3.3 Optimalisatie afvalwatersysteem	18
3.4 Financiële middelen	18
3.4.1 Financiële middelen cyclisch onderhoud en reparatie	19
4. Beheerplan Groen	21
4.1 Wat hebben we?	21
4.2 Wat willen we?	24
4.3 Hoe bereiken we dat?	25
4.4 Financiële middelen	32
4.4.1 Toelichting	32
4.4.2 Budget	33
5. Aandachtspunten	35
5.1 Onverharde wegen	35
5.2 Kunstwerken	35
5.3 Integraal werken	35
5.4 Participatie	35

Bijlage:

1. Wettelijke kaders
2. Landelijke beheersystematiek CROW en lokale uitwerking
3. Overzicht groot onderhoud aan verharding met kwaliteitsniveau D
4. Overzicht groot onderhoud aan verharding met kwaliteitsniveau C
5. Onderhoud en uitvoering Groen

1. Inleiding, waarom dit beheersplan?

1.1 Aanleiding en doel

Beheer en onderhoud van de openbare ruimte is een kerntaak van de gemeente. Bij de inrichting en het beheer van de openbare ruimte spelen diverse maatschappelijke en publieke belangen. De gemeente is verantwoordelijk voor het behartigen van de publieke belangen.

De aanleiding voor het plan is het feit dat de gemeente op het moment alleen een Integraal Beheerplan Openbare Ruimte 2020-2023 (hierna: IBOR) heeft voor de totale openbare ruimte. Ten behoeve van verdere professionalisering van de beheerorganisatie is de gemeente Vaals een traject gestart waarbij zij het beheer en onderhoud van de gehele openbare ruimte efficiënt en onderbouwd wil organiseren. Een belangrijk onderdeel hiervan is het Masterplan Openbare Ruimte maar zeer zeker ook het opstellen van goede beheerplannen die helpen bij de professionalisering van de organisatie.

Deze beheerplannen geven inzicht in de manier waarop de gemeente gedurende de komende vier jaar de doelstellingen voor het beheer en onderhoud van het wegenareaal, de riolering en het openbaar groen gaat realiseren en welke middelen daarbij benodigd zijn.

1.2 Beheersysteem

Het beheerareaal van de gemeente (het groen, de verhardingen, riolering en andere beheerobjecten) is vastgelegd in het beheersysteem (Boras) van de gemeente. De te beheren objecten zijn gekoppeld aan de BGT, waarbij ook relevante administratieve gegevens zijn opgenomen, onder andere de resultaten van wegininspecties.

1.3 Scope

Dit beheerplan heeft de navolgende scope wat betreft de wegen:

Instandhouding en vervanging van alle:

- verharding in beheer van de gemeente, inclusief verharding op speelplaatsen, begraafplaatsen, sportterreinen etc.
- half verharde wegen en paden;
- wegbermen en bermverhardingen;
- markeringen op verharding.

Verhardingen in beheer bij derden, Provincie en particulieren, en het aanpassen van de weginrichting vallen buiten de scope van dit beheerplan.

Het Beheerplan Riolering beschrijft de aanpak en de maatregelen die nodig zijn om de riolering gedurende de levensduur functioneel te houden en het vastgestelde kwaliteitsniveau in stand te houden en/of te laten bereiken. Dit omvat onder meer het scheppen van condities, het vastleggen van gemaakte afspraken en het realiseren van alle door het bestuur aan de technisch beheerder opgedragen taken. Onderhoud is vervolgens het daadwerkelijk uitvoeren van de daaruit voortkomende werkzaamheden.

Tot slot, het beheerplan met betrekking tot het groen beschrijft het beheer van de grassen, beplanting en de bomen. Hieronder vallen de volgende beheergroepen:

- Beplanting (bodembedekkers, bosplantsoen, (sier)heesters, (struik)rozen, vaste planten en (blok)hagen);
- Grassen (bermen, gras intensief beheer en gras extensief beheer);
- Bomen (vormbomen, gekandelaberde bomen, knotbomen, leibomen en (niet) vrij uitgroeiende bomen);
- Beheer Invasieve exoten;
- Onkruidbestrijding op verharding.

2. Beheerplan Wegen

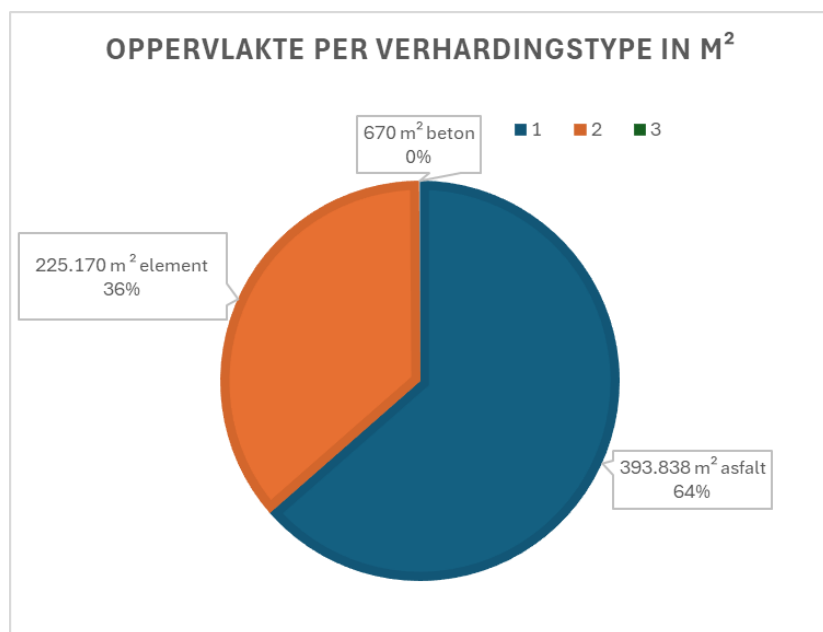
De gemeente heeft zich in het kader van beheer en onderhoud van het wegenareaal te houden aan de vigerende wet- en regelgeving (**Bijlage 1**). Naast deze wet- en regelgeving heeft de gemeente ook in het IBOR kaders gesteld waarin ambities voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte zijn vastgelegd.

In dit hoofdstuk wordt allereerst ingegaan op het gemeentelijk beheerareaal (paragraaf 2.1). Vervolgens wordt in paragraaf 2.2 stilgestaan bij de vraag wat de gemeente Vaals wil bereiken in de komende planperiode 2024-2027. In paragraaf 2.3 wordt ingegaan op de strategie die de gemeente daartoe hanteert (de vraag: hoe bereiken we dat?). Tot slot worden de kosten voor het beheer en onderhoud belicht in paragraaf 2.4.

2.1 Wat hebben we?

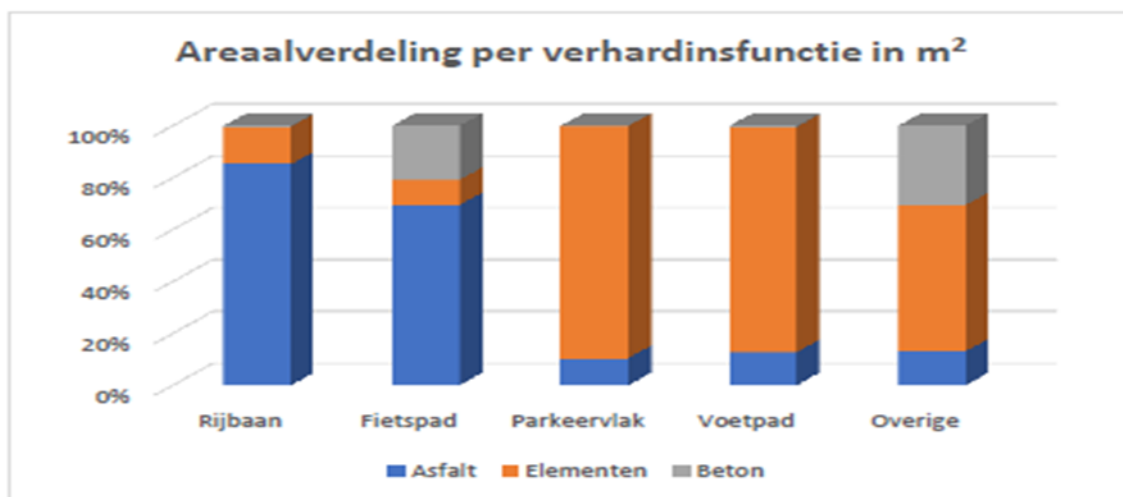
De verharde oppervlakte binnen het gemeentelijke beheerareaal bedraagt 393.838 m² asfaltverhardingen en 225.170 m² elementenverhardingen, totaal 619.678 m². In deze arealen wordt onderscheid gemaakt tussen binnen de kom gelegen arealen (o.a. woongebied) en het buitengebied.

Het wegenareaal in de gemeente is onderverdeeld in zogenaamde wegvakonderdelen (ook wel wegdelen genoemd). De gemeente heeft 3.338 verharde wegvakonderdelen in beheer, wat overeenkomt met 619.678 m². Om het areaal te visualiseren zijn deze opgedeeld op basis van enkele kenmerken, dit zijn respectievelijk het verhardingstype, verhardingsfunctie, verdeling binnen- en buiten de kom, wijkindeling, wegtype en jaar van aanleg.

Figuur 2.1: Areaalverdeling o.b.v. verhardingstype

In figuur 2.1 is de areaalverdeling weergegeven op basis van het verhardingstype. In figuur 2.2 wordt de areaalverdeling weergegeven op basis van het aantal vierkante meter per gebruiksfunctie.

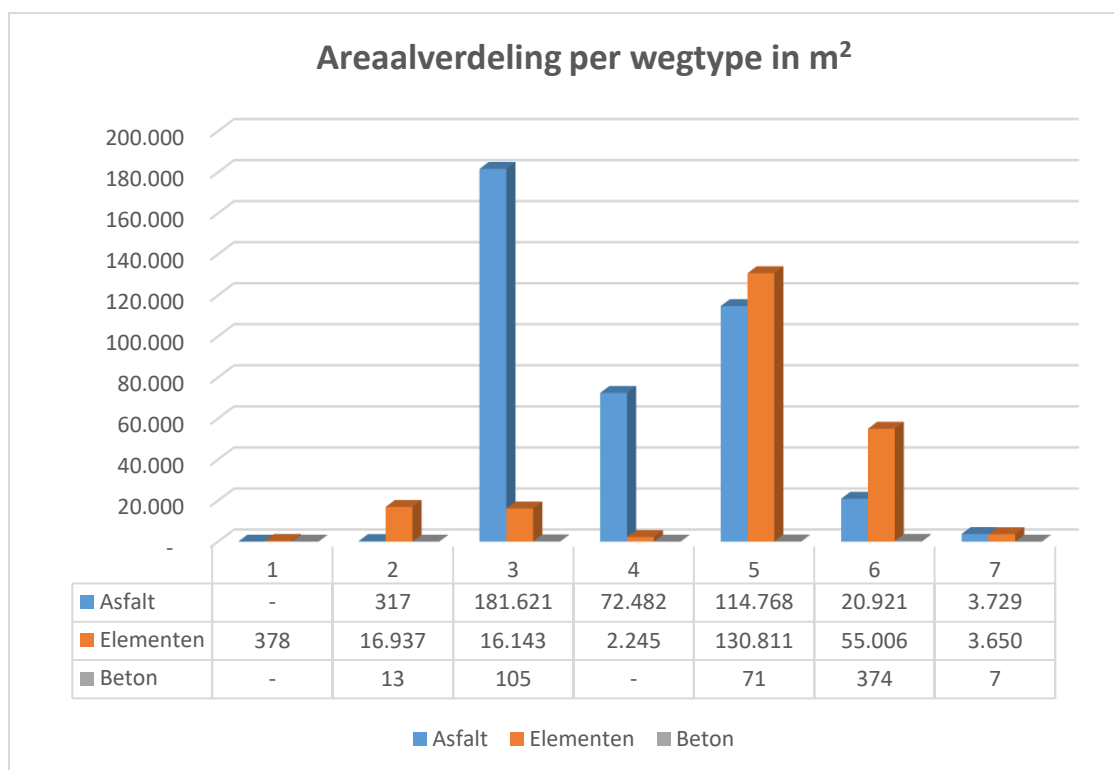
Figuur 2.2: Areaalverdeling per verhardingsfunctie

Behalve in een onderverdeling van verhardingstype is het wegenareaal verder onder te verdelen in wegtypen. Dat is een indeling in gebruiksfunctie en de mate van belasting volgens de CROW-publicatie 147 zoals aangegeven in onderstaande tabel.

Wegtype	Benaming	Gebruiksfunctie
1	Hoofdwegennet	Stadsautosnelwegen en autowegen.
2	Zwaar belaste wegen	Stadsautosnelwegen, provinciale wegen en industriewegen met grote fabrieken en zwaar transport.
3	Gemiddeld belaste wegen	Drukke wegen in het buitengebied, stadsontsluitingswegen, busbanen, parallelwegen en lichte industrie b.v. bedrijvenparken.
4	Licht belaste wegen	Rustige wegen in het buitengebied, landbouwwegen en buurtontsluitingswegen.
5	Weg in woongebied	Woonstraten binnen de bebouwde kom, hieronder vallen ook parkeervoorzieningen en inritten.
6	Weg in verblijfsgebied	Wegen binnen de bebouwde kom die gesloten zijn voor gemotoriseerd verkeer, zoals winkelstraten, pleinen en voetpaden. Ook middengeleiders en vluchtheuvels vallen hieronder.
7	Fietspaden	Aanliggende of vrij liggende fietspaden binnen en buiten de bebouwde kom, inclusief suggestiestroken.

Figuur 2.3: Verhardingstypes

In figuur 2.4 zijn de verhardingstypen van het wegenareaal verdeeld over de verschillende wegtypen. Binnen het wegenareaal van gemeente Vaals is wegtype 1 niet aanwezig maar wegtype 2 wel. Deze wegen zijn alleen in beheer van de Provincie Limburg.

Figuur 2.4: Areaalverdeling per wegtype

2.2 Wat willen we?

Wegbeheer en methodiek

Het wegbeheer wordt in onze gemeente uitgevoerd met de richtlijnen voor wegbeheer van Stichting CROW als uitgangspunt. Daarmee wordt een landelijk geaccepteerde en gehanteerde methodiek toegepast binnen lokale context. De CROW heeft richtlijnen opgesteld die er voor zorgen dat de verharding technisch op een kwaliteitsniveau Basis (B) blijft, zodat de veiligheid van de verharding voor de gebruiker gewaarborgd is.

Met een cyclische weginspectie en aanvullende onderzoeken (visuele inspectie, maatregeltoets, asfaltonderzoeken) wordt gezorgd voor een optimale programmering van het wegennet. In **Bijlage 2** bij dit beheerplan is de Landelijke beheersystematiek CROW en lokale uitwerking nader toegelicht

Voor de instandhouding van de kwaliteit van het wegennet gebruikt de gemeente drie typen onderhoud, te weten:

1. Klein onderhoud;
2. Groot onderhoud en
3. Reconstructies (rehabilitatie / investeringsprojecten).

1. Klein Onderhoud

Dit zijn maatregelen waarvan de omvang gering is, met als belangrijkste doel om letsel te voorkomen. Deze maatregelen zijn niet planbaar en hebben een incidenteel karakter. Voorbeelden zijn het herstellen van plaatselijke verzakkingen en boomwortelproblematiek.

2. Groot Onderhoud

Dit zijn maatregelen die een planmatig karakter hebben en bijdragen aan het behoud van de oorspronkelijke kwaliteit en levensduur van het areaal. Deze maatregelen worden uitgevoerd op basis van de weginspectie en onderhoudsplanning. Uitgangspunt is dat materialen zoveel mogelijk worden hergebruikt en geen wijzigingen aan de inrichting van de

wegen plaatsvinden. Voorbeeld is het herstraten van een parkeerstrook of rijbaan in zijn geheel. Groot onderhoud betekent bij asfaltwegen meestal het frezen van slechte gedeelten, en overlagen.

3. Reconstructies / rehabilitatie

Dit zijn grootschalige onderhoudsmaatregelen met de omvang van een gehele straat die vaak van erfgrans tot erfgrans gereconstrueerd wordt. Hierbij worden meestal nieuwe materialen gebruikt en wordt de onderliggende funderingsconstructie geoptimaliseerd door bijvoorbeeld onder de rijbaan een puinfundering aan te brengen. Vaak worden deze projecten uitgevoerd in combinatie met rioolvernieuwing. Het spreekt voor zich dat deze maatregelen bijdragen aan een structurele kwaliteitsverbetering van het wegenareaal. Rehabilitatie is financieel gezien dan ook een investering, die wordt afgeschreven.

Reikwijdte beheerplan:

Dit beheerplan ziet toe op het klein en groot onderhoud. De opgave van de reconstructies / rehabilitaties worden vertaald in het Meerjaren Investeringsplan (MIP) naar de hiervoor benodigde investeringen.

Ambitie beheerplan:

De beleid ambitie in dit beheerplan is tweeledig, namelijk: het zo efficiënt en effectief mogelijk inzetten van de beschikbare middelen om:

1. De verharding op een gemiddeld kwaliteitsniveau B te brengen en te houden;
2. Het wegwerken van een onderhoudsachterstand van het gemeentelijke wegenareaal.

2.2.1 Bereiken van een gemiddeld kwaliteitsniveau Basis

Een gemiddeld kwaliteitsniveau Basis houdt, volgens de CROW-richtlijn voor beeldkwaliteit, in dat minimaal 90% van de verhardingen kwaliteitsniveau Basis of hoger moet hebben. Het gaat hier om een richtlijn en geen (wettelijke) eis. De gemeente Vaals volgt deze richtlijn. Kwaliteitsniveau Basis wordt gezien als de ondergrens voor verantwoord wegbeheer.

Bij het vaststellen van het beleid (IBOR) heeft de raad gekozen voor een gemiddeld kwaliteitsniveau Basis voor alle verhardingen. Niveau Basis is de middelste van de vijf kwaliteitsniveaus die landelijk worden gebruikt en zijn bepaald door het CROW.

Onderstaande tabel geeft de huidige stand van zaken van het kwaliteitsniveau weer in vergelijking tot de richtlijn van het CROW. De gegevens zijn gebaseerd op de inspectie van (jaartal).

Kwaliteitsniveau	Zeer hoog (A+)	Hoog (A)	Basis (B)	Laag (C)	Zeer laag (D)
Asfalt	58,8 %	20,1 %	7,6 %	2,5 %	10,9 %
Elementen	88,9 %	5,1 %	1,4 %	1,2 %	3,4 %
	Ambitie gemeente en richtlijn CROW $\geq$ 90%			Ambitie Vaals en richtlijn CROW $\leq$ 10%	

Figuur 2.5: Verdeling kwaliteitsniveau asfalt- en elementenverhardingen

De strategie in dit beheerplan is erop gericht zo snel mogelijk en uiterlijk binnen de aankomende (4) jaar 90 % van de asfaltverharding en 90% van de elementenverhardingen op minimaal kwaliteitsniveau Basis te brengen.

De gemeente volgt de landelijk geldende richtlijn van het CROW. Om meer grip te krijgen op de kwaliteitsontwikkeling wordt om die reden de CROW methodiek gebruikt. Deze onderbouwing is voor iedere gebruiker beschikbaar. Hierdoor is de gemeentelijke

areaalbeheerder wegen in staat zelf doorrekeningen te maken. Bijvoorbeeld wat de invloed van het geplande onderhoud is op de kwaliteitsontwikkeling.

2.2.2 Wegwerken onderhoudsachterstand

De 'onderhoudsachterstand' wordt gezien als zijnde het aandeel verhardingen met kwaliteitsniveau Laag en Zeer Laag. Volgens het CROW betreft de onderhoudsachterstand alleen de verhardingen met kwaliteitsniveau Laag. De verhardingen met kwaliteitsniveau Zeer Laag vallen onder de noemer 'onderhoudsachterstand'. Het aandeel verhardingen met een Laag en Zeer Laag kwaliteitsniveau moet kleiner zijn dan 10%. Dat zegt de richtlijn van het CROW. Het gaat hier om een richtlijn en geen (wettelijke) eis. De gemeente Vaals volgt deze richtlijn.

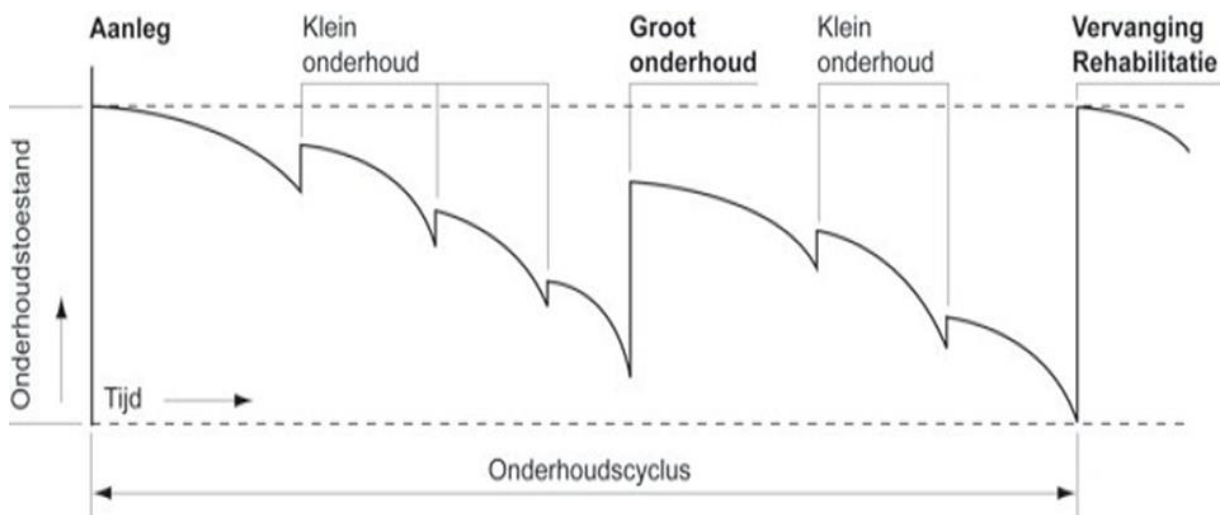
Hoe om te gaan met onderhoudsachterstand

Er is in Vaals sprake van een onderhoudsachterstand. De richtlijn zegt immers dat 90% van de verhardingen minimaal kwaliteitsniveau Basis moet hebben. In de tabel 2.5 is te zien dat 2,5% van de asfaltverhardingen en 1,2% van de elementenverhardingen een kwaliteitsniveau lager dan Basis heeft (zijnde kwaliteit C).

Zoals in deze tabel te zien, is het aandeel onderhoudsachterstand (kwaliteitsniveau Zeer Laag) 10,9% voor de asfalt- en 3,4 % voor de elementenverhardingen (zijnde kwaliteit D) Indien er bij onderhoudsachterstand tevens sprake is van gevaarlijke situaties en/of kapitaalvernietiging dient dit zo spoedig mogelijk hersteld te worden.

Aandeel tot 10% met kwaliteitsniveau lager dan Basis toegestaan.

Een aandeel tot 10% ziet het CROW als een behapbare 'werkvoorraad'. Deze werkvoorraad wordt ieder jaar aangevuld. Dit komt doordat de kwaliteit daalt door het standaard gebruik en het natuurlijk verouderingsproces. Extreme weersomstandigheden of extreem toenemende verkeersbelasting versnellen het verouderingsproces. Door het verouderingsproces is tussen het moment van aanleg en moment van vervanging een aantal malen onderhoud nodig.

Figuur 2.6: Voorbeeld van een levenscyclus van een weg met de diverse onderhoudsmomenten.

Een aanzienlijk deel van de verhardingen is op het punt van rehabilitatie oftewel vervanging aangekomen. Voor de andere verhardingen is het belangrijk om op het juiste moment de juiste onderhoudsmaatregel uit te voeren. De resultaten van de wegininspectie zijn hierbij een hulpmiddel.

Het daadwerkelijke moment van uitvoering en maatregeltype worden bepaald door de wegbeheerder. Daarbij zijn aanvullende factoren van belang zoals gebiedskennis, aanvullende onderzoeken en zowel interne als externe afstemming van belang.

Maatregelbepaling en financiering

Voor alle verhardingen met een Laag en Zeer Laag kwaliteitsniveau is bepaald welke type maatregel nodig is. Op basis hiervan is berekend welke bedragen hiervoor nodig zijn. Een deel van de achterstand in het onderhoud betreft verhardingen die aan vervanging toe zijn of waar investeringen nodig zijn anders dan onderhoud.

Het is niet toegestaan om investeringen te bekostigen met onderhoudsbudget. Bovendien is in de beschikbare onderhoudsbudgetten hier geen rekening mee gehouden. Het is daarom noodzakelijk te zorgen voor de benodigde investeringskredieten. In het nog op te stellen Meerjarig Investeringsplan (hierna: MIP) zal worden uitgelegd welke reconstructies/ rehabilitaties dit zijn en welke bedragen hiermee zijn gemoeid.

2.3 Hoe bereiken we dat?

In paragraaf 2.2. is omschreven wat de gemeente Vaals wil bereiken in de periode 2024-2027. In deze paragraaf zal worden ingegaan op de strategie die de gemeente daarvoor hanteert.

2.3.1 Binnen de bebouwde kom

Binnen de bebouwde kom is de onderhouds- en vervangingsbehoefte aanzienlijk. Een groot deel van de verhardingen is verouderd. Dit komt door het uitstellen van benodigd grootschalig onderhoud en vervangingen.

Hoofdredeën hiervoor zijn:

- De wens om dit te combineren met een integrale, projectmatige aanpak, waarin de opgaven vanuit disciplines worden meegenomen.
- Het ontbreken van vervangingsbudget.

Om de verhardingen binnen de komgrenzen op niveau te brengen is een inhaalslag nodig, waarvoor andere afwegingskeuzes gemaakt moeten worden. Welke dit zijn wordt in deze paragraaf omschreven.

Vervanging en onderhoud binnen projecten en MIP

Waar mogelijk wordt het onderhouden en het vervangen van verhardingen met andere opgaven binnen projecten uitgevoerd. Voorbeelden zijn:

- Vijlen -> St. Martinusstraat – Pastorijweg - Oude Trichterweg - Pastoor Schleidenstraat – Van Renessestraat:
Verouderde verhardingen en riolering te vervangen door klimaat adaptieve maatregelen riool i.c.m. nieuwe verhardingen en groenvoorzieningen.
- Vaals -> Zevensterweg-Bergweide:
Wateroverlast en wijziging riooltracé te combineren met nieuwe verhardingen.
- Vaals -> Ceresstraat – Aan de Noot:
Verouderde verhardingen en rioleringen te vervangen door nieuwe regenwaterriool, regenwater van woningen en appartementen af te koppelen en lokaal te infiltreren of bergen.
- Vaals -> Camilluspark – Schepenbankstraat – Ir. Melottestraat – Aan de Ververij, Aan de Weverij en Twijnerij:
Verouderde elementenverhardingen en erfscheidingen te vervangen in combinatie met de aanleg van regenwaterriool (afkoppelen).

Zoals eerder aangegeven wordt de totale opgave aan vervangingen en projecten binnen de gemeente in een MIP in beeld gebracht. De benodigde vervangingskredieten voor wegen binnen projecten worden daarin per project gespecificeerd. Naast vervangingskrediet is een aanvullend projectkrediet nodig om een integrale projectmatige aanpak mogelijk te maken. Wanneer hiervoor geen ruimte gevonden wordt, betekent dit dat andere opgaven blijven liggen en koppelkansen niet worden benut.

Groot onderhoud en vervanging vooruitlopend op een integrale aanpak

Voor een aantal wegen wordt niet langer gewacht op een integrale aanpak. Dit omdat het onderhoudsniveau te laag scoort en een inhaalslag nodig is. Zolang er voor betreffende straten (nog) geen aanleiding is om een integrale aanpak op korte termijn te verwachten, wordt het onderhoud vooruitlopend opgepakt.

Hierbij is het uitgangspunt:

- Groot onderhoud uitvoeren aan de asfaltrijbanen.
- Groot onderhoud of vervangen van naastliggende trottoirs.

Delen van de gemeente Vaals, waarbij het aandeel verhardingen met kwaliteitsniveau Laag en Zeer Laag zijn beoordeeld en die in de aankomende jaren voor deze aanpak in aanmerking komen zijn:

No	STRAAT	SOORT SCHADE	ERNST SCHADE	OMVANG SCHADE	ONDERHOUDS BEHOEFTE
1	Pater Gelissenstraat Borstelkrans	craquelle, dwars en lang scheuren, gaten, randschade	ernstig	groot	direct
2	Irmgardstraat	craquelle, dwars en lang scheuren,	ernstig	groot	op korte termijn
3	Selzerbeeklaan	randschade en raffeling	matig	middel	op langere termijn
4	Pater Jansenstraat	craquelle, gaten dwars en lange Scheuren	ernstig	groot	direct
5	Weg onder de Eiken	gaten, randschade	ernstig	groot	direct
6	Vaalsbroek	raffeling, dwars en lang scheuren randschade	matig	middel	op langere termijn
7	Beatrixstraat	raffeling, randschade, dwars en lang Scheuren	matig	middel	op korte termijn
8	Sneeuwberglaan	craquelle, dwars en lang scheuren	matig	middel	op korte termijn
9	Holset	verlies samenhang door scheurvorming en lang scheuren	matig	middel	op korte termijn
10	Klaasvelderweg	randschade, raffeling dwars en lang scheuren	matig	middel	op korte termijn
11	Zevenwegenweg	randschade, raffeling, dwars en lang scheuren	ernstig	groot	op korte termijn
12	Prins Bernhardplein	verlies samenhang door scheurvorming en lang scheuren	ernstig	groot	direct

In **bijlage 3** bij dit beheerplan wordt toegelicht welke aanpak (maatregelen) op bovenstaande wegen benodigd zijn, inclusief planning. Met deze aanpak krijgen de asfaltverhardingen, die het einde van hun levensduur hebben bereikt, een onderhoudsmaatregel die de levensduur met minimaal 10 jaar verlengt. Die tijd kan gebruikt worden voor verdere integrale planvorming, het concretiseren van de diverse opgaven en het vinden van financiering daarvoor.

Kansen voor andere disciplines

De genoemde aanpak biedt kansen voor de andere disciplines. Met onder anderen de verkeerskundigen en groenbeheerders vindt afstemming plaats over mogelijk te combineren werkzaamheden. Daarnaast vindt afstemming plaats met de diverse externe stakeholders (zoals nutsbedrijven, Woningstichting, enz.).

Communicatie en participatie

Belangrijk aandachtspunt is de communicatie en het betrekken van bewoners. Dit is onder meer belangrijk voor het verkrijgen van draagvlak voor mogelijke aanpassingen aan de inrichting en begrip voor het uitvoeren van wegwerkzaamheden en de daarbij behorende overlast. Met de bewoners en ondernemers, die tijdens het uitvoeren van onderhoud beperkt bereikbaar zijn, vindt voorafgaand aan de werkzaamheden afstemming plaats. Hetzelfde geldt voor de hulpdiensten, vervoersmaatschappijen en wegbeheerders (omliggende gemeenten en provincie Limburg).

Klein onderhoud

Het oplossen van plaatselijke schades is een essentieel onderdeel van het beheer en zorgt ervoor dat de wegen, fiets en voetpaden veilig begaanbaar blijven en voorkomt onnodige toename van de omvang en ernst van schades. Dit gebeurt zoveel mogelijk planmatig op basis van kleine onderhoudspunten die zijn geconstateerd tijdens de weginspectie. Daarnaast worden tussentijds schades gemeld door medewerkers en bewoners. Nadat de inhaalslag is afgerond blijft de gemeente het benodigde onderhoud uitvoeren om het wegenareaal binnen de kernen op niveau te houden.

2.3.2 Buiten de bebouwde kom

De gemeente heeft een relatief groot buitengebied. Met name de wegen binnen het agrarisch gebied zijn niet geconstrueerd en ingericht op het huidige gebruik. In de afgelopen decennia is de verkeersintensiteit, de grootte en het gewicht van het vracht- en landbouwverkeer flink toegenomen. Dit leidt tot schades aan wegen en naastliggende bermen.

Op basis van de meest recente weginspectie dienen op de navolgende wegen grootschalige onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd te worden. Deze wegen hebben een belangrijke functie:

No	STRAAT	SOORT SCHADE	ERNST SCHADE	OMVANG SCHADE	ONDERHOUDS BEHOEFTE
1	Viergrenzenweg Nieuwe Hertogenweg tot Drielandenpunt	spoorvorming dwars en lang scheuren, craqule, randschade	ernstig	Groot	Direct
2	Groeneweg, Pannis- bergweg, Grachterweg	randschade, rafeling, Scheurvorming	matig	middel	op lange termijn
3	Eschberg	dwars en lang scheuren, craqule, randschade	matig	middel	op lange termijn

In **bijlage 3** bij dit beheerplan wordt toegelicht welke aanpak (maatregelen) op bovenstaande wegen benodigd zijn, inclusief planning.

Verharding wegen en bermbeton

Inmiddels is een aanzienlijk aantal wegen voorzien van een asfaltconstructie die bestand is tegen de huidige verkeersbelasting. De bermen langs enkele te smalle wegen zijn verhard met een betonstrook (bermbeton). Daarmee wordt gezorgd voor een toekomstbestendig wegennet in het buitengebied.

Onderhoud wegmarkeringen

Wegmarkeringen kunnen op drie manieren uitgevoerd worden, namelijk in thermoplast, twee-componentenverf en wegenverf. De laatste inspectie van de wegmarkeringen dateert uit 2021. Dit betekent dat de wegmarkeringen in 2024 opnieuw geïnspecteerd dienen te worden. De markeringen worden onderhouden door per jaar een opgave te definiëren voor herstel bij kwaliteitsachteruitgang en uit te voeren.

Vervanging en onderhoud binnen projecten en MIP

Waar mogelijk wordt het onderhouden en het vervangen van verhardingen met andere opgaven binnen projecten uitgevoerd. Voorbeelden zijn:

- Epenerbaan en Gemmenicherweg: Verouderde verharding vervangen in combinatie met verkeersveiligheid en verkeersremmende maatregelen.

2.3.3 Monitoren kwaliteitsontwikkeling

De gemeente Vaals wil meer grip op de kwaliteitsontwikkeling. Hiervoor is meer inzicht nodig op het effect van uitgevoerd en toekomstig onderhoud. Een belangrijke stap hierin is het meten van de kwaliteitsontwikkeling volgens de CROW-richtlijn waarbij in het vervolg de kwaliteit wordt gemeten in percentages in plaats van cijfers. Hierdoor is het mogelijk het effect van uitgevoerd en toekomstige onderhoud op de kwaliteitsontwikkeling te berekenen.

Het monitoren van de kwaliteitsontwikkeling en het behalen van de beleidsdoelstellingen wordt gedaan door iedere twee jaar een volledige weginspectie uit te voeren waarvan de resultaten gerapporteerd worden in de gebruikelijke rapportage kwaliteitsontwikkeling wegen.

2.4 Financiële middelen

Overzicht meerjarenprogramma onderhoud wegen 2024-2028 (t.a.v. de bedragen die wijzigen in de begroting):

	2024	2025	2026	2027	2028
Klein onderhoud		€74.000	€74.000	€74.000	€74.000
Groot onderhoud voorbereiding 2025-2028 conserveren/scheur vullen etc.	€93.000				
TOEVOEGING aan voorziening*	€282.500	€282.500	€282.500	€282.500	€282.500
Bermen (Buitendienst)					
Wegmarkeringen		€10.000	€10.000	€10.000	€10.000
Halfverharde wegen		€25.000	€25.000	€25.000	€25.000
Bebording/ wegbebakening		€17.000	€17.000	€17.000	€17.000
Adviseurs / inspectie kosten		€20.000	€32.000	€20.000	€32.000
	€375.500	€428.500	€440.500	€428.500	€440.500

* Met deze voorziening worden de onderhoudsmaatregelen die zijn weergegeven in **Bijlage 4** bekostigen.

	2024	2025	2026	2027	2028
Groot onderhoud aan verhardingen met kwaliteitsniveau (D Achterstand, Provincie: Achterstallig*)		€985.000	€1.068.000	€932.000	
Uitgaven	€93.000	€1.132.000	€1.378.000	€1.257.000	€348.000

Groot onderhoud D/ Vorming van voorziening in totaal. Dit wordt direct gevormd ten laste van de algemene reserve.	€2.985.000				
--	------------	--	--	--	--

Toelichting meerjarenprogramma

Groot onderhoud verhardingen

Groot onderhoud is gericht op het waarborgen van de levensduur (levensduurverlengend) en het geven van een kwaliteitsimpuls. Voorbeelden van groot onderhoud zijn gedeeltelijk of geheel herstraten van elementenverhardingen en gedeeltelijk of geheel frezen of vervangen van asfaltdekkingen. Met het treffen van deze onderhoudsmaatregelen worden zowel de kwaliteit en de functie van de weg in stand gehouden. Het benodigde budget voor het dagelijks onderhoud aan de wegen wordt berekend door de grootte van het gemeentelijk areaal en landelijk kengetal. Voor dit bedrag dient er een voorziening te worden gevormd.

Exploitatie kosten onderhoud wegennet

Exploitatie wegenbeheer bestaat uit:

- Klein onderhoud
- Wegmarkeringen
- Bermen
- Half verharde wegen
- Bebordingen / wegbebakening
- Adviseurs / inspectie kosten

Klein onderhoud omvat alle schades die matig en ernstig zijn, maar waarvan de omvang gering is. De kosten voor klein onderhoud kunnen niet worden bepaald op basis van bijvoorbeeld de uitgevoerde visuele inspectie, maar worden bepaald als een vast percentage van een deel van het instandhoudingsbudget voor groot onderhoud. Het overig deel wordt op basis van ervaringen van afgelopen jaren bepaald. Naast dit klein onderhoud is geld nodig voor het onderhoud naar aanleiding van klachten, kleine aanpassingen, schade en dergelijke. De totale exploitatiekosten worden geraamd op € 74.000,-.

We maken met ingang van dit beheerplan een splitsing in groot en klein onderhoud. Hierbij zoeken we de aansluiting met de CROW-systematiek weer op, maar om jaarlijkse schommelingen in budget te voorkomen gaan we uit van een vast bedrag voor klein en groot onderhoud gedurende de planperiode van 4 jaar dat bij ieder nieuw beheerplan getoetst wordt.

3. Beheerplan Riolering

Dit hoofdstuk gaat in op het beheer en onderhoud van de riolering en van de voorzieningen die hieraan gerelateerd zijn. Het gaat daarbij niet alleen om de afzonderlijke objecten, maar ook om het functioneren van het hele systeem en van de organisatie die met het beheer is belast. Dus het beheer in brede zin van het woord.

In paragraaf 3.1 wordt allereerst het beheerde areaal vermeld. Vervolgens wordt in paragraaf 3.2 stilgestaan bij wat willen we? Het gaat daarbij om het systeembeheer, inclusief integrale besluitvormingen en het samenwerken met andere disciplines. Vervolgens wordt ingegaan op de vraag hoe bereiken we dat? Tot slot worden de kosten voor het beheer en onderhoud belicht in paragraaf 3.4.

3.1 Wat hebben we?

Goed beheer begint met weten wat je hebt. Onderstaand is een overzicht van de voorzieningen opgenomen die de gemeente in eigendom en beheer heeft om invulling te geven aan de gemeentelijke watertaken. Het gaat om een beschrijving van het areaal op hoofdlijnen.

Areal		
Type object:	Aantal:	Opmerkingen:
Hoofdriolering voor afvalwater	9247 m	
Hoofdriolering voor hemelwater	16262 m	
Gemengde hoofdriolering voor afval- en hemelwater	51670 m	
Transportriool	5588 m	
Inspectieputten	2449 st.	
Kolken	onbekend	Geen cijfers
Rioolpomppunits (samengevat; alles gekoppeld aan drukleidingen om vuilwater te verpompen naar vrijvervalriool. Ook mini-pomppunits op eigendom bij particulieren gekoppeld met persleidingen)	51 st.	
Persleidingen	13666 m	
IBA's (buitengebied)	3 st.	
Drainage-gemalen	3 st.	
Wadi's	11 st.	
Infiltratiekratten HWA / bergingskelder HWA	2 st.	
Bergbezinkbassins	3 st.	
Externe overstorten	8 st.	

Tabel 3.1: Overzicht

3.1.1 Essentiële onderdelen van de riolering

Onderstaand volgt een korte toelichting op essentiële onderdelen van de riolering. De riolering bestaat uit diverse objecten, zoals:

1. Huis- en bedrijfsaansluitingen;
2. Kolken en lijngoten
3. Vrij-verval riolen
4. Pomppunits en persleidingen
5. Riolering buitengebied

1. Huis- en bedrijfsaansluitingen

Woningen en overige panden zijn meestal op de riolering aangesloten met aansluitleidingen. Via deze aansluitleidingen zamelt de gemeente het afvalwater in om het daarna door de riolering te transporteren. Elke aansluiting vormt in feite een beginpunt voor gebruikmaking van het openbare rioolstelsel. Bij gescheiden stelsels is meestal sprake van twee aansluitingen, namelijk één voor afvalwater en één voor hemelwater.

Als het hemelwater niet direct is aangesloten met een aansluitleiding, dan is sprake van een indirecte aansluiting. Het water stroomt dan niet weg via een aansluitleiding, maar stroomt bijvoorbeeld bovengronds af naar de openbare ruimte.

Het eigendom van de aansluitleiding(en) is in veel gevallen tot en met het ontstoppingsstuk op de erfgrans van de perceeleigenaar en vanaf dat punt tot aan het hoofdriool van de gemeente. Dit zal bij reconstructies de standaard zijn.

2. Kolken en lijngoten

Kolken en lijngoten vormen een essentieel element van de riolering. Op deze plekken kan straatwater in de riolering stromen. Ook dit zijn beginpunten van het openbare rioolstelsel. Mee-stromend straatvuil bezinkt grotendeels in de bak van de kolk of de lijngoot. Deze moeten regelmatig worden leeggezogen. In Vaals gebeurt dit tweemaal per jaar (cyclisch onderhoud) en op vervuiling gevoelige locaties per gebeurtenis/melding. De gemeente voert deze werkzaamheden zelf (in eigen beheer) uit.

Kolken en goten moeten niet alleen onderhouden worden, soms moeten we ook reparaties uitvoeren. Tijdens het reinigen van de kolken worden eventuele gebreken aan de kolken en goten direct verholpen.

3. Vrij-verval riolen

Vrij-verval riolen vormen het meest omvangrijke, het meest kostbare en het meest bekende onderdeel van de gemeentelijke rioleringsvoorzieningen.

Riolen raken in de loop der jaren vervuild en kunnen zonder onderhoud zelfs dichtslibben. Riolen moeten daarom regelmatig worden gereinigd. De gemeente besteedt het reinigen uit aan marktpartijen die tevens zorgdragen voor afvoer en verwerking van slib. (hergebruik van slib doen we niet)

Riolering dient met enige regelmaat (cyclus van max. 10jaar) te worden geïnspecteerd om de toestand vast te stellen inclusief de mate van degradatie. De gemeente besteedt deze inspecties uit aan gespecialiseerde marktpartijen.

Riolen verouderen in de loop der jaren. Het is vooraf nauwelijks te voorspellen hoelang een riool zal kunnen functioneren. Dit is onder meer afhankelijk van de kwaliteit van de buis, de zorgvuldigheid van de aanleg, de toestand van de ondergrond (ongelijkmatige zetting / bodemdaling), eventuele wortel-ingroei en de aard van het geloosde afvalwater. Daarnaast is van grote invloed of er op het riool wordt geloosd vanuit een persleiding met grote verblijftijden en de daaruit voortvloeiende H₂S vorming die leidt tot stank en aantasting nabij het injectiepunt.

4. Pompunits en persleidingen

Pompunits vormen een essentieel onderdeel van de riolering. Het ingezamelde afvalwater loopt via de riolen, die onder afschot liggen, vanzelf (oftewel onder vrij verval) naar het laagste punt. Deze pompunits pompen vanuit de diepste punten van het rioolstelsel het water omhoog naar een volgend rioleringsgebied of naar de zuivering. Aan de drukzijde van het hoofd-pompunit zit een persleiding, soms kilometerslang.

Onverhoopt uitvallen van een pompunit door een defect of door stroomstoring kan ertoe leiden dat het rioolstelsel geheel gevuld raakt en na verloop van tijd ongezuiverd afvalwater loost in een gebouw, op straat of op het oppervlaktewater. Dit vormt een risico voor de volksgezondheid en het milieu. Pompunits dienen daarom voortdurend in goede staat te verkeren en de beheerder dient te waken voor calamiteiten.

Vaals onderhoudt deze pompunits met een gespecialiseerde marktpartij in combinatie met een 24/7 dienst. Deze pompunits zijn opgenomen in het beheersysteem van de gemeente, TeleControlnet.

Verder zijn de pompunits voorzien van telemetrie, zodat een deel van het monitoren 24 uur per dag op afstand kan geschieden.

Naast zogenaamd dagelijks onderhoud hebben de pompunits periodiek groot onderhoud nodig, waarbij de pompen en elektrische aansturing worden gerenoveerd of vervangen.

5. Riolering buitengebied

De drukriolering in het buitengebied vormt een systeem op zichzelf. Langs de weg bij de woningen staan pompunits die het afvalwater onder druk over grote afstanden verpompen. Drukriolering is alleen bedoeld voor het lozen van huishoudelijk afvalwater, niet voor mest, hemelwater, grondwater of oppervlaktewater.

De gemeente laat de pompputten jaarlijks reinigen en inspecteren. Als een pompunit in storing valt, wordt dat door telemetrie zichtbaar of ter plekke door een rode lamp op het gemaal. Melding daarvan geschiedt een enkele keer door de bewoners omdat zij de storing melden en hun afvalwater niet kwijt kunnen. Een storingsmelding leidt tot directe actie.

3.2 Wat willen we?

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de inzameling van afvalwater. Traditioneel doen we dit door het aanleggen en onderhouden van een rioleringsstelsel. Dat stelsel vervoert afvalwater van huishoudens en bedrijfspanden naar de waterzuivering. Vanaf de waterzuivering heeft het waterschap de verantwoordelijkheid over het afvalwater. Zij zuiveren het afvalwater en verwerken het schone water daarna.

Vanuit onze gemeentelijke zorgplicht is een goed functionerend riool één van onze prioriteiten. Onze ambitie is de zorg voor de afvalwaterketen zó uit te voeren dat de volksgezondheid wordt beschermd, een goede leefomgeving wordt bevorderd en schade aan het milieu wordt voorkomen.

We streven ernaar het afvalwatersysteem verder te optimaliseren: een zo hoog mogelijke kwaliteit, een minimale kwetsbaarheid in de organisatie en de maatschappelijke kosten hiervoor zo laag mogelijk te houden.

We willen vanuit een integrale blik naar de afvalwaterketen kijken, door met andere (beleids)disciplines doelmatig samen te werken aan de grote uitdagingen van deze tijd, zoals klimaatverandering en wateroverlast.

Tevens werken we aan een toekomstbestendige keten. We verbinden verschillende belangen en oplossingsrichtingen kansrijk met elkaar. Bij ons integrale denken hoort tevens de benadering dat de afvalwaterketen als het ware één systeem is. Dit systeem beheren en onderhouden wij als ware er één beheerder is.

3.3 Hoe bereiken we dat?

Om de kwaliteit van de riolering te waarborgen, voeren we onderhoudswerkzaamheden uit. Daarnaast inspecteren we het rioolstelsel om een volledig, actueel en betrouwbaar beeld

van de kwaliteit van ons rioolstelsel te verkrijgen. In deze paragraaf wordt nader ingegaan op welke (werk)wijze we onze ambitie willen bereiken.

3.3.1 Afvalwaterketen als ware het één systeem

Inzicht in het functioneren van het systeem in z'n geheel, is essentieel om te weten wanneer onderhoud, reparatie, vervanging, verbetering of andere maatregelen noodzakelijk zijn. Het gaat onder meer om de volgende zaken:

1. De basis is het gegevensbeheer, weten wat je hebt. De uitdaging is om te werken volgens standaarden zoals GWSW (Gegevenswoordenboek Stedelijk water) en uitwisseling van gegevens met derden mogelijk te maken.
2. Hydraulische berekeningen helpen om het systeem-functioneren te begrijpen en te toetsen. Het nieuwe SSW (Systeemoverzicht stedelijk Water, voorheen Basis rioleringsplan BRP) kijkt naar het systeem als geheel en past daarmee bij het samenwerken tussen gemeente en waterschap.
3. Monitoring is gericht op de vraag hoe het systeem in de praktijk functioneert.
4. Risico-gestuurd beheer is een methode die helpt de kosten op lange termijn te beperken en inzichtelijk te maken.

1. Gegevensbeheer

Correcte gegevens van de te beheren objecten vormen de basis voor goed beheer. De objectgegevens zijn opgenomen in de volgende systemen:

- Beheerpakket verzorgd door het Gegevenshuis genaamd RioGL (Obsurv) voor de gegevens van riolen, inspectieputten, kolken, etc.
- Pakket TCN (Telecontrolnet) voor het pompunit-beheer.
- Pakket TCN (Telecontrolnet) voor telemetrie en dataanalyse van pomp-units.

2. Hydraulische berekeningen

Rioleringsvoorzieningen moeten voldoende capaciteit hebben om naar behoren te kunnen functioneren. Bij het dimensioneren van deze voorzieningen worden daarom hydraulische ontwerpberekeningen uitgevoerd. Indien nodig worden controleberekeningen uitgevoerd om te bezien of de voorziening nog voldoet als er gewijzigde omstandigheden zijn in de praktijk of andere aanleidingen.

Het gaat onder meer om de volgende berekeningen:

- Berekening van de afvoer (debieten, afschot, stroomsnelheden, verloren berging, aantal uren berging, etc.) van afvalwater richting rioolzuiveringsinstallatie
- Berekening van rioolgemalen (pompcurves, pomptypen, pendelbergings, samenloop) en persleidingen (snelheid, weerstand, waterslag).
- Berekening van de afvoer van zware buien in de riolering aan de hand van een Leidraadbuien normering Bui01-Bui10, bijvoorbeeld Bui08 of Bui09.
- Berekening van de afvoer bij een extreme bui met afvoer over straat.
- Berekening van bijzondere voorzieningen als wadi's, infiltratiesystemen en dergelijke.

3. Monitoring van het systeem-functioneren

Monitoring is het waarnemen van het feitelijke gedrag en dit in relatie brengen met het beoogde gedrag.

Rioleringsvoorzieningen zoals pompunits, overstorten en eventueel drainage worden gedimensioneerd op basis van theoretische berekeningen met diverse aannamen. Deze werkwijze is heel gebruikelijk in de civiele techniek. Het is in feite de enige bruikbare manier om grootschalige voorzieningen te ontwerpen.

Het is ook gebruikelijk dat het feitelijke functioneren enigszins afwijkt van de ontwerputgangspunten. Zolang dit binnen redelijke marges blijft is er niets aan de hand en

voldoet het systeem aan de verwachtingen. Maar wanneer het feitelijke functioneren fors afwijkt van de verwachting, kan het nodig zijn om in te grijpen. Het kan gaan om afvoerhoeveelheden die afwijken of om plekken met water op straat terwijl het stelsel wel voldoet aan ontwerp-bui 8.

Met name drukrioleringen zijn een essentieel onderdeel in het transport van afvalwater. Het zijn de meet- en monitor-punten in het systeem en van daaruit ook de plekken waar je kan sturen, mocht dat nodig zijn. Een drukriolering is dan ook niet bedoeld voor het transport van hemelwater in dalgebieden.

4. Risicogestuurd beheer en onderhoud

We kiezen het optimale moment om te repareren, renoveren en vervangen, in samenhang met de rest van de openbare ruimte (wegen, groen). Het oprekken van de levensduur van een klein riool in een woonwijk is minder risicovol dan van een transportriool in een doorgaande weg.

Wij zetten in op bewust risico gestuurd beheer en onderhoud, om de juiste inzichten op de juiste locaties te verkrijgen. De afweging om te kiezen voor relinen in plaats van vervangen speelt hier bijvoorbeeld mee. Dit alles leidt naar verwachting tot een langere gemiddelde levensduur van het rioolstelsel, waardoor op de lange termijn de rioollasten substantieel minder snel stijgen.

Voor onderhouds- en vervangingswerkzaamheden stellen we onszelf dus altijd de volgende vragen:

- Welke knelpunten lossen we op?
- Wat levert het op als de we de riolering langer laten liggen?
- Welke risico's zijn hierbij acceptabel?
- En op welke locaties?
- Hoe kunnen we samenwerken met andere beleidsdisciplines?
- Wanneer is het volgende 'natuurlijke' moment om riolen te vervangen in relatie tot wegbeheer?

3.3.2. Integrale blik

Zoals zojuist aangegeven staat het besluit om een rioolbuis te repareren, relinen of vervangen niet op zichzelf. Gezien de consequenties van de rioolvervanging qua omvang van de werkzaamheden (straat open, brede sleuf en wegdek vervangen) hangt het besluit samen met andere aspecten die spelen in de openbare ruimte, zoals de kwaliteit en ouderdom van de weg, plannen om openbare ruimte te herinrichten en nieuwe opgaven zoals klimaatadaptatie, aanleg warmtenet of uitbreiding elektriciteitsnet. Het gaat bij de besluitvorming over rioolvervanging dus om meer dan alleen de riolering.

In de praktijk is daarmee sprake van een besluit dat is gebaseerd op een meervoudige optimalisatie van aspecten die spelen in de openbare ruimte. Vanuit het perspectief van de riolering is er dus sprake van optimalisaties op twee niveaus:

1. Niveau riolering: deze is gericht op de programmering van het in stand houden van de vrij verval riolering. Het optimum komt voort uit het Risico gestuurd beheer en onderhoud.
2. Niveau openbare ruimte: deze is gericht op een bredere programmering van opgaven. Het optimum komt voort uit de met elkaar samenhangende opgaven in een buurt.

De rioolbeheerder kan maatregelen formuleren aan de hand van de rioolinspecties en de beoordelingen. Soms kan worden volstaan met onderhoud en reparaties. In andere gevallen is het riool zodanig verouderd dat relinen of vervangen aan de orde is. Bij relining wordt binnenin de oude riolering een nieuwe kunststof kous aangebracht. Bij vervanging wordt de straat opgebroken en worden nieuwe buizen, putten en aansluitleidingen aangelegd.

Rioolvervanging is daardoor een zeer ingrijpende maatregel. Dikwijls wordt tegelijk de wegconstructie verbeterd, het wegdek vernieuwd en de openbare ruimte opnieuw ingericht. Rioolvervanging vraagt daarom een goede voorbereiding en afstemming met andere vakgebieden. Relinen is minder ingrijpend en meestal aanzienlijk goedkoper.

Relinen biedt echter niet altijd een goede oplossing, zoals bij verzakte riolering. Ook in andere opzichten geeft relinen een ander product dan rioolvervanging, zo ontbreken bijvoorbeeld nieuwe putten en de kans om het wegdek integraal te vernieuwen.

3.3.3 Optimalisatie afvalwatersysteem

We hebben de ambitie om ons afvalwatersysteem verder te optimaliseren. Dat doen we onder andere door ervoor te zorgen dat er minder schoon (hemel)water naar de rioolwaterzuivering afgevoerd wordt. Schoon (hemel)water maakt een groot deel uit van het water dat in een gemengd riool afgevoerd wordt. Het is relatief schoon en hoeft daarom niet naar de rioolwaterzuivering. We behouden dat water liever lokaal, om bijvoorbeeld het grondwater aan te vullen of vijvers of sloten te vullen. Deze ambitie sluit naadloos aan bij de ambitie om de openbare ruimte duurzaam in te richten.

Door water lokaal meer ruimte te geven door het vast te houden daar waar het valt en te infiltreren zijn we beter voorbereid op weersextremen en zorgen we voor minder droogte en hitte in het bebouwd gebied.

Wanneer het rioolstelsel overbelast is, wat meestal gebeurt bij hevige regenbuien, storten we over. Het te veel aan water wordt, ongezuiverd, geloosd op oppervlaktewater. Dat is niet goed voor de kwaliteit van dat oppervlaktewater en dit willen we dan ook zoveel mogelijk beperken. Meten en monitoren geeft ons inzichten die kunnen leiden tot verbeteringen aan ons afvalwatersysteem, zoals minder overstorten.

3.4 Financiële middelen

In deze paragraaf wordt ingegaan op de benodigde financiële middelen om invulling te kunnen geven aan goed en doelmatig rioleringsbeheer. Dit beheerplan ziet toe op de kosten die gemoeid zijn met de maatregelen die gericht zijn op (cyclisch) onderhoud en reparatie. De maatregelen die betrekking hebben op renovatie en vervanging (inclusief financiële vertaling) zullen terug komen in het (nog op te stellen) Meerjarig Investeringsplan (MIP).

Omdat er verwarring kan ontstaan over de te gebruiken terminologie, zowel in technische als in financiële zin, zullen we aanhouden wat de NEN 3300 hier over zegt.

NEN 3300	Definitie	Voorbeelden	Verwachte verlenging	levensduur P&C-cyclus financieel
Onderhoud door buitendienst	Herstel van het oorspronkelijke functioneren, waarbij de toestand van objecten ongewijzigd wordt gehandhaafd	Kolkenzuigen	nvt	Klein onderhoud (exploitatie)
Reparatie	Herstel van het oorspronkelijke functioneren, waarbij een beperkte toestandswijziging wordt doorgevoerd	Deelreparatie	Tussen 10 en 20 jaar	Klein onderhoud (exploitatie)
Renovatie	Herstel van het oorspronkelijke functioneren, waarbij een ingrijpende toestandswijziging wordt doorgevoerd, zodat een	Relinen	>50 jr	Groot onderhoud (indien levensduur-verlengend kapitaliseren)

	evenaring van technische staat van nieuwaanleg wordt verkregen			
Vervanging	Herstel van het oorspronkelijke functioneren, waarbij het bestaande object wordt verwijderd en een nieuw gelijkwaardig object wordt teruggeplaatst	Nieuwe buis	>50 jr	Investering (kapitaliseren)

Tabel 3.2: Overzicht NEN-normen

Exploitatiekosten

Onderstaand worden de jaarlijkse uitgaven voor de beheer- en onderhoudsactiviteiten die nodig zijn voor een goed en doelmatig rioleringsbeheer beschreven. De kosten van deze uitgaven worden toegeschreven aan het boekjaar waarin deze worden uitgegeven. De kosten voor beheer en onderhoud worden jaarlijks hoger door algemene prijsstijgingen, stijgingen van de lonen, vergroting van het areaal en uitbreiding van werkzaamheden als gevolg van de gemeentelijke watertaken.

3.4.1. Financiële middelen cyclisch onderhoud en reparatie

Onze onderhoudsinspanningen zijn afgestemd op het in stand houden en goed laten functioneren van het systeem, waarbij risico's optimaal worden vermeden. Gelet op de eerste gegevens van de nulmeting rioolinspecties weten we dat een Maatregelpakket (mrp) nodig hebben. Het gaat daarbij om maatregelen die verbandhouden met het obstakel vrijmaken en repareren van de leidingen.

Cyclisch onderhoud en reparatie

De activiteiten bestaan uit regulier onderhoud en (reactieve) reparaties. De onderhoudskosten maken een significant deel uit van de totale exploitatie van onze gemeente. Deze kosten bestaan grotendeels uit het jaarlijks onderhoud van de rioleringen.

Activiteit	Begroet	Benodigd				
Kanttekening: die zijn de bedragen die wijzigen in de begroting						
	2024	2024	2025	2026	2027	2028
Elektriciteit pompunits (010)						
Hoofdpompunits, mini pompunits, BBB's	€ 29.000,-	€ 46.000,- (i.v.m. indexeringsstroom)	€ 46.000,-	€ 46.000,-	€ 46.000,-	€ 46.000,-
Bijdragen aan derden (445)						
Maas en Mergelland, Wibon, Limburgs Landschap	€ 6800,-	€ 20.000,-	€ 20.000,-	€ 20.000,-	€ 20.000,-	€ 20.000,-
Werkzaamheden door derden (450)						
Rioolinspecties	€ 80.000,-	€ 80.000,-				
Transportriool	€ 130.000,-	€ 130.000,-				

Rioolinspectie cyclisch 10% per jaar			€ 37.600,-	€ 37.600,-	€ 37.600,-	€ 37.600,-
Repareren riolering			€ 65.000,-	€ 65.000,-	€ 65.000,-	€ 65.000,-
Onderhoud Algemeen (1000)						
Doorspuiten, correctief onderhoud, calamiteiten	€ 85.000,-	€ 85.000,-	€ 85.000,-	€ 85.000,-	€ 85.000,-	€ 85.000,-
Onderhoud Pompunits (1020)						
Inspectie en onderhoud drukunits en drukleidingen	€ 85.000,-	€ 85.000,-	€ 85.000,-	€ 85.000,-	€ 85.000,-	€ 85.000,-
Waterprogramma Afkoppelstrategie Klimaatadaptatie	€ 30.000,-	€ 30.000,-				

Tabel 3.3: Overzicht activiteiten onderhoud Vaals. Vermelde bedragen zijn op prijspeil 2022/2023

Reparaties

Hoewel het dagelijks onderhoud goed gedaan wordt, zijn er altijd zaken die gerepareerd moeten worden, omdat ze helaas ook kapot kunnen gaan. Hieronder staat een overzicht van de reparaties en de kosten die hiermee gemoeid zijn.

Activiteit	Begroot	Benodigd				
	2024	2024	2025	2026	2027	2028
Huisaansluitingen (500)						
Kleine reparaties, verstoppingen, meldingen, verzakkingen, onderzoekskosten en mini-camera rioolinspecties	€ 25.000,-	€ 25.000,-	€25.000,-	€25.000,-	€25.000,-	€25.000,-

Tabel 3.4: Overzicht reparaties Vaals. Vermelde bedragen zijn op prijspeil 2023

4. Beheerplan Groen

Openbaar groen is een belangrijke schakel bij de inrichting van de openbare ruimte. De openbare ruimte die we met zijn allen mogen gebruiken. Die ruimte bepaalt voor een deel de leefkwaliteit binnen de gemeente.

Het is ons steeds duidelijker geworden dat openbaar groen belangrijker voor ons wordt. En dat het nóg meer voordelen heeft dan we al dachten. De afgelopen jaren is het in de zomer erg warm geweest. Maar met perioden ook erg nat door de klimaatverandering. Het groen dempt de negatieve effecten van de klimaatverandering. Ook zorgt het groen voor een minder snelle achteruitgang van de biodiversiteit.

Het groen zorgt er niet alleen voor dat onze inwoners een prettige woonomgeving hebben, maar het draagt ook bij aan het behalen van onze ambities op het gebied van het vergroten van de biodiversiteit en strategische opgaven, zoals duurzaamheid en kerngericht werken. Goed beheer van het openbaar groen is daarbij essentieel. Een doelmatige en efficiënte werkwijze zorgt ervoor dat het groenareaal een verzorgde uitstraling heeft en langdurig in stand wordt gehouden.

Het meest recente groenstructuurplan van gemeente Vaals met het daarbij behorende groenbeleidsplan is in 2009 uitgebracht. Er is destijds de keuze gemaakt om geen groenbeheerplan op te stellen. Sindsdien heeft in het groenbeheer een aantal ontwikkelingen plaatsgevonden en zijn nieuwe inzichten ontstaan die van invloed zijn op het groenbeheer. Nieuwe ambities en ontwikkelingen, zoals kantongericht werken, duurzaamheid, biodiversiteit, klimaat, participatie, ziekten en plagen moeten een plek krijgen binnen het beheerplan groen.

Na vijftien jaar is daarom de noodzaak ontstaan om in ieder geval al een beheerplan groen op te stellen. Het doel is het bieden van een actueel en compleet beheerplan dat in alle opzichten een duurzaam kader biedt voor het beheer en de (her)inrichting van het gemeentelijke groenareaal. Op deze manier wordt duidelijkheid verschaft aan zowel het bestuur, de organisatie als aan de inwoners van de gemeente Vaals voor wat betreft het beheer van het groen in de gemeente. In het beheerplan zijn de volgende aanpassingen al meegenomen:

- Areaaluitbreiding;
- Nieuwe ontwikkelingen op beheerniveau;
- Verandering van de financiële kaders;
- Nieuwe ambities inpassen op beheerniveau.

In de nabije toekomst is het zaak om het beleidsplan groen te actualiseren.

Dit beheerplan geeft inzicht in de verschillende onderdelen van het beheerproces. Het beheerplan vormt de basis voor de operationele plannen (onderhoudsmaatregelen en uitvoeringsplanningen) voor de komende vier jaar. In paragraaf 4.2 zijn de ambities (strategisch niveau) weergegeven en in paragraaf 4.3 zijn deze vertaald in concrete beheerrichtingen en –acties (tactisch niveau) om deze te kunnen implementeren. Tot slot wordt in paragraaf 4.4 de financiële consequenties van de gemaakte afwegingen weergegeven.

4.1 Wat hebben we?

Het groenareaal in gemeente Vaals bevat een verscheidenheid aan plantensoorten, bomen van verschillende soorten en maten, struiken, bloemen en grassen. De diversiteit in de beplanting draagt bij aan de ecologische rijkdom en de ecologisch waarde.

Het totale groenareaal van de gemeente omvat ca. 6.549 are (654.890 m²) groen en c.a. 4.600 bomen. Bomen die staan in de gemeentelijke bos- en natuurgebieden en bosschages

zijn hierin niet meegenomen. Enkele kleine gemeentelijke beplantingsvakken en boomspiegels worden onderhouden door ca. 36 particulieren.¹

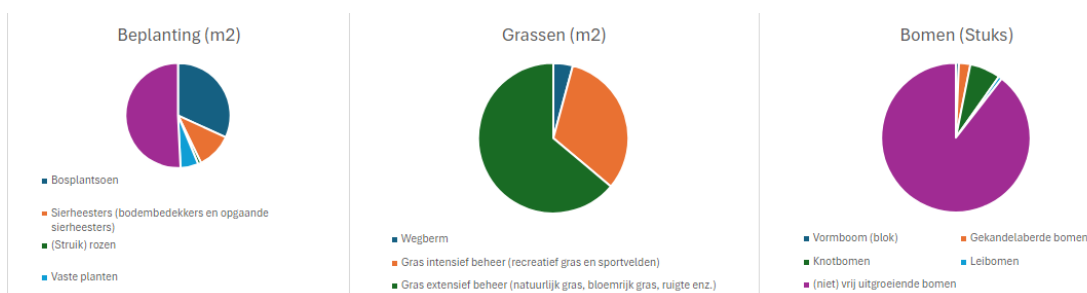
Omvang groen-areaal

Bepanting	m ²
Bosplantsoen	147.800,00
Sierheesters (bodembedekkers en opgaande sierheesters)	25.800,00
(Struik) rozen	4.730,00
Vaste planten	7.720,00
Hagen	25.460,00
Totaal	211.510,00

Grassen	m ²
Wegberm	185.600,00
Gras intensief beheer (recreatief gras en sportvelden)	159.200,00
Gras extensief beheer (natuurlijk gras, bloemrijk gras, ruigte enz.)	98.580,00
Totaal	443.380,00

Bomen	Stuks
Vormboom (blok)	30,00
Gekandelaberde bomen	114,00
Knotbomen	306,00
Leibomen	47,00
(niet) vrij uitgroeiende bomen	4.103,00
Totaal	4.600,00

Tabel 4.1: omvang groen-areaal

Kwaliteitsniveau (beeldkwaliteit)

Iedereen beoordeelt de kwaliteit van de openbare ruimte anders. Veelal zijn dit waardeoordelen. Wat de een als netjes ervaart kan de ander als rommelig ervaren. Om de kwaliteit objectief te kunnen beoordelen is in dit beheerplan gekozen om gebruik te maken van de algemeen aanvaarde *Kwaliteitscatalogus openbare ruimte* (CROW, 2018).

¹ Kanttekening: Voor het in beeld brengen van de arealen zijn de gegevens uit ons beheersysteem BORAS gebruikt. Vanaf april 2023 (start nieuwe omgevingsbeheerder groen) is begonnen met controle van de eerder ingevoerde gegevens. Hierbij wordt gekeken of de gegevens nog actueel zijn of zaken veranderd moeten worden.

Het standaard kwaliteitsniveau voor het groenareaal in Vaals is bepaald en vastgelegd in beleid, uitgangspunt is **niveau B** (zie tabel). In de praktijk zien we dat momenteel de daadwerkelijke kwaliteit schommelt tussen onderhoudsniveau B en C.

Onderhoudsniveau	Omschrijving	Indicatie kwaliteit	Relatie met wegbeheer
A+	Zeer hoog	Nagenoeg ongeschonden	Er is geen schade
A	Hoog	Mooi en comfortabel	Er is enige schade, maar de waarschuwing grens is nog niet overschreden
B	Basis	Functioneel	De waarschuwingsgrens is overschreden: er is klein onderhoud nodig of binnen vijf jaar is groot onderhoud nodig
C	Laag	Onrustig beeld, discomfort of enige vorm van hinder	De richtlijn is overschreden: er is binnen twee jaar groot onderhoud nodig
D	Zeer laag	Kapitaalvernietiging, uitlokking van vernieling, functieverlies, juridische aansprakelijkstelling [1] of sociale onveiligheid	De richtlijn is meer dan één klasse overschreden: er is direct groot onderhoud nodig

Huidig kwaliteitsniveau groen

Algemeen

In de openbare ruimte is goed te zien dat niveau B niet altijd gehaald wordt. Groen heeft net als andere inrichtingselementen een beperkte levensduur. Naarmate beplanting ouder wordt, gaat deze in kwaliteit en groeikracht achteruit. Gevolg is dat beplanting vervangen moet worden. Dit is momenteel ook aan de orde in gemeente Vaals. Omdat hier te lang mee is gewacht (reactieve benadering) neemt het algemeen kwaliteitsniveau sterk af en lopen de kosten dan ook meteen extra hoog op. Om dit in de toekomst te voorkomen zou hier vooraf (proactieve benadering) rekening mee moeten worden gehouden en jaarlijks structureel budget reserveren voor inboet². Zodat inboet een vast onderdeel van het beheer is. Hierdoor kun je het kwaliteitsniveau op peil houden.

Beplanting

Huidig kwaliteitsniveau van de beplanting is voor een deel achterstallig te noemen. Diverse plantvakken lopen al meerdere jaren op het einde van hun levensduur en moeten gerenoveerd worden. Daarnaast is gebleken dat het jaarlijks structureel inboeten van beplanting niet heeft plaatsgevonden.

De plantenvakken met vaste planten, volgens het GreentoColour-concept (hierna: G2C) van Griffioen Wassenaar, worden sinds 2023 weer op kundige wijze onderhouden en inmiddels is er begonnen met het renoveren van enkele van deze vakken. Ook in de komende jaren zullen er vaste plantenvakken gerenoveerd moeten worden om de kwaliteit hiervan weer op niveau te krijgen. De betreffende vakken zijn echte blikvangers met een hoge belevingswaarde.

Grassen

Het huidige kwaliteitsniveau van de grassen is over het algemeen voldoende. Het beheer is op dit moment echter traditioneel te noemen en buigt niet mee met de uitdagingen van dit moment. Hier liggen kansen ter vergroting van de biodiversiteit welke momenteel nog niet gepakt worden.

² Definitie inboet: het opnieuw inplanten op plaatsen waar andere planten zijn weggefallen.

Onderdeel van de beheergroep Grassen zijn ook de grassportvelden. De kwaliteit van de grassportvelden wordt 1 x in de 3 jaar gekeurd door een extern deskundige instantie (Kiwa). Dit jaar (2024) wordt de inspectie wederom uitgevoerd, door o.a. het nemen van grondmonsters. Hieruit volgt een rapportage van de kwaliteit van de sportvelden, met daaraan gekoppeld onderhouds- en bemestingsadviezen. In afwachting van de uitkomsten van deze rapportage zal moeten blijken welke maatregelen genomen dienen te worden en/of de (vermoedde) inhaalslag noodzakelijk blijkt te zijn. Indien een inhaalslag noodzakelijk is, wordt dit middels een separaat voorstel ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad.

Bomen

Het huidige kwaliteitsniveau van ons bomenbestand is verminderd en achterstallig. Uit de Boom Veiligheidscontrole (BVC) van 2023 blijkt dat er een grote achterstand is in het uitvoeren van beheermaatregelen. Naast dat er een groot aantal bomen moet worden geveld blijkt dat er al jaren geen cyclisch en vakkundig bomenbeheer plaats heeft gevonden.

Op diverse plaatsen staan bomen dusdanig kort op de bebouwing dat dit elk jaar opnieuw meldingen en klachten oplevert. Gezien het beeld is hier de afgelopen jaren (naast de verkeerde plantkeuze bij aanleg) ook in het beheer van de betreffende bomen e.e.a. niet goed gegaan. Dit draagt bij aan het kwaliteitsverlies van het bomenbestand. Tevens heeft het structureel inboeten van bomen (conform beleidsplan) de afgelopen jaren niet plaatsgevonden.

Ook boomwortelopdruk is een veel voorkomend beeld. Hiervoor zijn diverse oorzaken. Vaak is de oorzaak dat de verkeerde boom op de verkeerde locatie is geplant of dat er geen maatregelen zijn getroffen om te voorzien in goede groeiplaats. De maatregelen die achteraf getroffen moeten worden zijn meestal niet in het voordeel van de boom en ook dat is zichtbaar.

Om dit onderdeel weer goed op de rit te krijgen is het noodzakelijk om een separaat bomenbeheerplan op te stellen. Dit bomenbeheerplan wordt aangeleverd in Q4 van dit jaar.

Beheer Invasieve exoten

Ook in de gemeente Vaals hebben we te maken met Invasieve exoten. De Japanse Duizendknoop (*Falopia Japonica*) groeit op enkele plaatsen (haarden) binnen de gemeente. Deze haarden zijn bekend. Momenteel vindt er echter geen vaktechnisch onderbouwde bestrijding plaats.

Onkruidbestrijding op verharding

Nadat er vanaf 2016 geen chemische onkruidbestrijding meer mag plaatsvinden in het openbare groen is er gezocht naar een goed alternatief hiervoor. In gemeente Vaals werkt men momenteel veelal met heet water. De resultaten zijn goed te noemen en het aantal meldingen/klachten over de onkruidbestrijding zijn beduidend minder geworden sinds men in 2023 is afgestapt van onkruidbestrijding met hete lucht en branden.

4.2 Wat willen we?

De vraag 'wat willen we', kunnen we beantwoorden met:

1. Het openbaar groen op een gemiddeld kwaliteitsniveau B brengen en houden;
2. De onderhoudsachterstand van het gemeentelijke openbaar groen wegwerken;
3. Het gemeentelijke bomenbestand behouden/vergroten;
4. Het behouden, versterken en vergroten en bewustmaken van de biodiversiteit;
5. Groenbeheer dat rekening houdt met ontwikkelingen binnen het beheer, zoals:
 - klimaatverandering;
 - bestrijding (nieuwe) ziekten, plagen en invasieve exoten;

6. Groen dat duurzaam is ingericht met behoud van cultuur- en historische waarden;
7. Een groenbeheer dat wordt uitgevoerd binnen de daarvoor gestelde (financiële) kaders maar dat ook structureel voldoende budget krijgt om zaken te beheren en realiseren.

Welk kwaliteitsniveau is de ambitie?

De ambitie van gemeente Vaals is om toe te werken naar een stabiel kwaliteitsniveau “Basis” wat vertaald kan worden in niveau B van CROW.

Daarnaast is er de ambitie om naast het traditionele groenbeheer ook in te zetten op ecologisch groenbeheer en het vergroten van biodiversiteit.

Tevens is het de ambitie om te beheren op basis van een uit de beheerplannen voortvloeiende beheercyclus.

4.3 Hoe bereiken we dat?

In deze paragraaf geven we antwoord op het gestelde in paragraaf 4.2.

Dit bereiken we door de volgende zaken:

- daar waar nodig gaan werken met specifieke beheerplannen, bijvoorbeeld bomenbeheerplan;
- in de toekomst beheren op basis van een uit de beheerplannen voortvloeiende beheercyclus;
- daar waar mogelijk naast traditioneel beheer inzetten op ecologisch groenbeheer t.b.v. het vergroten van biodiversiteit en klimaatadaptatie;
- het werken met substantieel budget t.b.v. het wegwerken van achterstanden (bijvoorbeeld het bomenbeheer);
- het werken met substantieel budget t.b.v. het maken en uitvoeren van specifieke beheerplannen;
- Het werken met een vast jaarlijks budget t.b.v. inboet beplanting en inboet bomen; het “her”-implementeren van structurele monitoring en beleidsschouwen ter kwaliteitsbewaking.

Omschrijving kwaliteitsbewaking

Het monitoren van het kwaliteitsniveau van de groenvoorziening in gemeente Vaals is essentieel om ervoor te zorgen dat de groene ruimte voldoet aan de gestelde doelen en verwachtingen. Om het kwaliteitsniveau te monitoren, dienen enkele stappen genomen te worden:

- Werk waar nodig met specifieke beheerplannen, zoals een Bomenbeheerplan.
- Periodieke evaluatie:
Plannen van periodieke evaluaties van de groenvoorziening om de voortgang te beoordelen ten opzichte van de gestelde doelen.
- Samenwerken met experts:
Werk samen met specialisten en groenexperts zoals ecologen, greenkeepers, ongediertebestrijders.

Concrete beheerrichtingen en acties

De beheergroepen zijn 1. Beplanting, 2. Grassen, 3. Bomen 4. Invasieve exoten en 5. Onkruidbestrijding op verharding. Per beheergroep wordt hier ingegaan op de werkwijze van beheer en onderhoud.

1. Beheergroep Beplanting

Onder deze beheergroep vallen de volgende groentypen:

- Bosplantsoen
- Sierheesters (bodem-bedekkend en opgaand)
- (struik)rozen
- Vaste planten
- Hagen

Bosplantsoen

Bosplantsoen is in feite een verzamelnaam voor aangeplante bosachtige elementen (inclusief kruidengroei) grotendeels bestaande uit een mengeling van natuurlijke inheemse houtige soorten. Bosplantsoen wordt voornamelijk aangeplant vanwege het natuurlijke karakter en de afscherpende functie van dit groentype. Binnen de gemeente Vaals wordt bosplantsoen voornamelijk toegepast op bedrijventerreinen, sportparken en wijkparken.

Om het groen in het bebouwde gebied aantrekkelijker te maken streeft de gemeente er naar om variatie in het bosplantsoen aan te brengen door variatie in soorten aan te brengen. Dit levert een aantrekkelijker en gevarieerder beeld op voor de inwoners van gemeente Vaals en maakt de beplanting door de verscheidenheid van grotere waarde voor flora en fauna door te kiezen voor bijvoorbeeld bes-dragende soorten. Daar waar mogelijk wordt gestreefd naar een verticale gelaagdheid (etages) in het bosplantsoen. Dit is echter alleen realiseerbaar op voldoende brede stukken. Meestal is die ruimte er niet (bv sportvelden) en wordt de beplanting zo toegepast dat deze een dichte en hoge beplantingsrand vormt.

De uitgangspunten voor het onderhoud van bosplantsoen zijn:

- Dunning om dicht beeld te behouden
- Terugzetten om bosplantsoen een tweede leven te geven
- Jonge plantvakken onkruidvrij maken, oude vakken alleen uitmaaien randen
- Padkant bosplantsoen wordt 1x per jaar gesnoeid
- Snoeihout wordt versnipperd op rillen gelegd of afgevoerd

Bij aanplant wordt de beplanting dicht op elkaar gezet om snel een gesloten beeld te krijgen. Bij groei van de jonge aanplant wordt na een aantal jaren gedund. Dunning betekent dat een percentage van 20% om de 4 jaar wordt verwijderd bij jonge beplanting, om de afzonderlijke planten groeiruimte te geven zonder dat het dichte beeld verloren gaat. Bij oudere beplanting is dit om de 4 jaar 30%. Wanneer de beplanting forser uitgroeit, wordt ook weer gedund om de beplanting de ruimte te geven om tot volledige vorm uit te groeien.

Wanneer bosplantsoen op leeftijd is, wordt het abrupt teruggezet (gesnoeid tot vlak boven de grond). Dit wordt gedaan om te voorkomen dat de beplanting ijl wordt. Dit is een rigoureuze maatregel maar geeft een bosplantsoen een tweede leven. Reden daarvoor is dat het de verzwakte beplanting opnieuw waarde geeft doordat een nieuwe groei-impuls wordt gegeven om vanaf de stamvoet weer uit te lopen. De kwaliteit van de beplanting gaat achteruit maar deze maatregel maakt het mogelijk dat de beplanting opnieuw een dicht beplantingsbeeld vormt en nog lange tijd kan meegaan en dus een tweede leven krijgt. In de praktijk betekent dit dat er om de 6 jaar 50% van de beplanting wordt teruggezet.

Verder worden jonge plantvakken onkruidvrij gemaakt. Bij oudere dichtbegroeide vakken worden alleen de randen tot maximaal 1 meter breed uitgemaaid. Er wordt geen onderhoud gepleegd aan de verdere onder-begroeiing vanwege de natuurwaarde en broedgelegenheden die deze onder-begroeiing biedt.

De rand van het bosplantsoen grenzend aan het trottoir wordt één keer per jaar gesnoeid. Alleen als de doorgang door overhangend groen niet mogelijk is, wordt er meer dan één keer gesnoeid.

Tot slot wordt het snoeihout versnipperd op rillen gelegd of afgevoerd. Vrijgekomen grof hout wordt na snoei gedeeltelijk op rillen verwerkt in het bosplantsoen. Deze houtrillen vormen natuurlijke leef- en vluchtplaatsen voor flora en fauna. Aangezien bosplantsoen een natuurlijk beplantingsbeeld geeft passen houtrillen bij dit beeld. Een gedeelte van het snoeihout wordt ter plaatse versnipperd, grovere delen (stamhout) worden afgevoerd.

Sierheesters

Onder deze groep vallen de volgende groentypen:

- Bodembedekkende sierheesters
- Opgaande sierheesters

Bodembedekkende sierheesters zijn planten die door hun groeiwijze een bodembedekkende functie vervullen. De gehele plant is hierbij meestal in contact met het grondoppervlak. De groeiwijze kenmerkt zich door het vormen van min of meer horizontale uitlopers in de omgeving van het grondoppervlak. De hoogte varieert van plusminus 5 cm tot circa 80 cm. Bodembedekkende sierheesters worden vaak toegepast omdat deze beplantingsvorm een goed alternatief vormt voor chemische onkruidbestrijding, omdat deze beplanting de bodem volledig bedekt waardoor onkruiden zich niet of moeilijk kunnen ontwikkelen. Opgaande sierheesters zijn houtachtige planten die geen centrale hoofdstam of hoofdtak hebben tot maximaal 4 meter hoog. Het is een beplanting die een grote sierwaarde heeft en veel toepassingsmogelijkheden. Deze beplanting maakt de woonomgeving aantrekkelijk. Sierheesters worden daarom vaak toegepast op locaties die intensief gebruikt worden zoals parken of waar het groen intensief beleefd wordt zoals in woonwijken. De beplanting wordt gekozen op geur of kleur van bloemen of bijvoorbeeld door het dragen van bessen, bladvorm, ect. Ook worden drachtplanten zoals vlinderstruiken toegepast voor de vlinders en bijen.

Bij de toepassing van bodembedekkende of opgaande sierheesters wordt gestreefd naar een afwisseling in soorten. Hierbij is gekozen om de beplanting vlaksgewijs en niet gemengd toe te passen. Dit betekent dat meerdere soorten in een plantsoenstrook toegepast worden in een motief bestaande uit meerdere vlakken. Er is gekozen vlaksgewijs te werken omdat dit ruimtelijk werkt en een rustig beeld oplevert. Een richtlijn hierbij is hoe groter de schaal van een gebied hoe groter de groep en omgekeerd. Herhaling van soorten levert bovendien ook een bijdrage aan een rustig beeld op. Ter afwisseling worden de bodembedekkers soms gecombineerd toegepast met groepjes of verspreide solitaire hoge heesters afgestemd op de bodembedekker qua kleur en sierwaarde. Met beplantingskeuzes wordt zoveel mogelijk gestreefd een eigen identiteit in wijken te realiseren.

De snoei van bodembedekkende sierheesters bestaat uit 2 keer per jaar snoeien van de koppen (scheren) van de plantvakken met een trekker met maaibalk. De snoeihoogte is variabel en afhankelijk van het toegepaste soort waarbij er tussen de verschillende soorten gestreefd wordt naar een natuurlijke overgang. Het scheren gebeurt 2x per jaar omdat daarmee het opruimwerk van het snoeiafval beperkt blijft ten opzichte van 1x scheren per jaar. Scheren kan jaarrond gebeuren afhankelijk van de arbeidsbehoefte. Solitaire sierheesters worden, indien nodig, 1 keer per jaar gesnoeid met een snoeischaar. Om een aantrekkelijk groenbeeld in stand te houden wordt de sierbeplanting in sommige gevallen in vorm gesnoeid. Bij kruispunten, rotondes en afslagen wordt de beplanting laag gehouden. Het zicht dient op deze locaties onder alle omstandigheden behouden te blijven in verband met de verkeersveiligheid.

De snoei van de randen van sierheesters bestaat waar nodig uit 1 keer per jaar. Dit kan jaarrond gebeuren afhankelijk van de behoefte.

Bodembedekkende heesters worden na 6 jaar teruggezet. Terugzetten is het knippen van de beplanting tot vlak boven de grond. Dit wordt gedaan om de verouderde beplanting

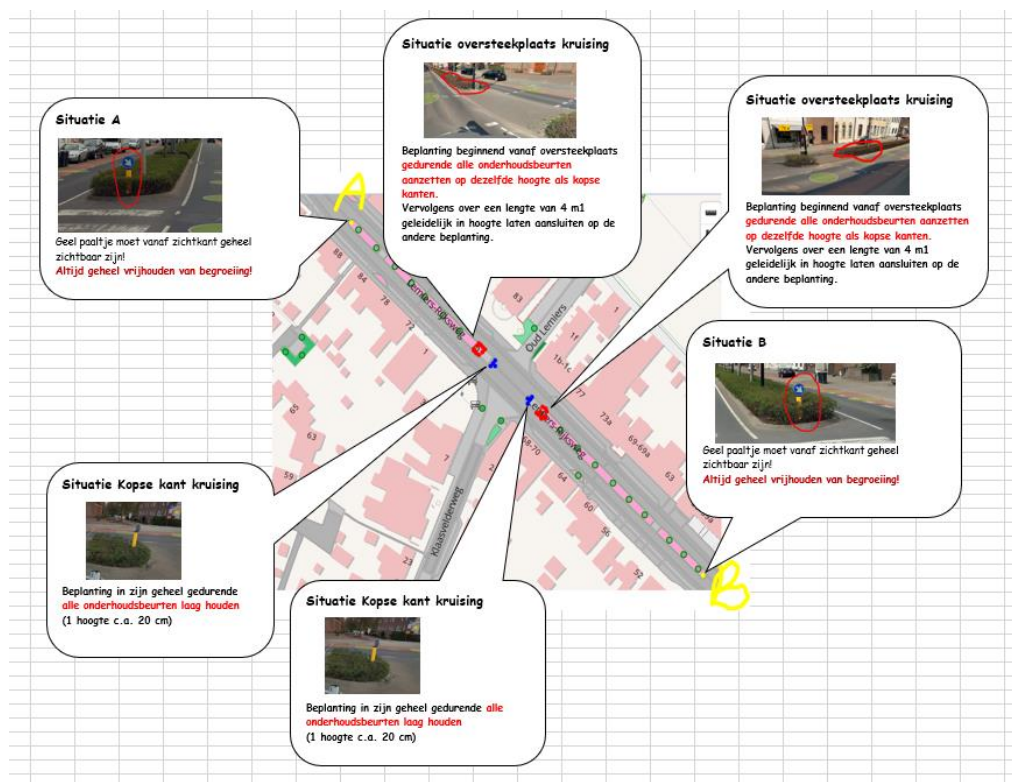
opnieuw uit te laten lopen, een tweede leven. Dit is een rigoureuze maatregel, reden hiervoor is dat het de verzwakte beplanting opnieuw waarde geeft doordat een nieuwe groei-impuls wordt gegeven om vanaf de voet weer uit te lopen. Deze maatregel maakt het mogelijk dat de beplanting opnieuw een dicht beplantingsbeeld vormt en nog lange tijd kan meegaan en dus een tweede leven krijgt.

Bij aanplant wordt de beplanting dicht op elkaar gezet om snel een gesloten beeld te krijgen. Dunning betekent dat een deel van de beplanting wordt verwijderd, om de afzonderlijke planten groeiruimte te geven zonder dat het dichte beeld verloren gaat. Wanneer de beplanting forser uitgroeit, wordt ook weer gedund om de beplanting de ruimte te geven om tot volledige vorm uit te groeien. Dunning in opgaande sierheesters wordt 1x per 5 jaar toegepast.

(Struik)rozen

(Struik)rozen worden jaarlijks teruggesnoeid of verjongd zodat ze niet te hoog worden. Voor de middenberm is ervoor gekozen om vanuit het oogpunt van verkeersveiligheid te werken met aangepaste hoogtes.

Deze hoogtes zijn aangegeven in het werkplan van de buitendienst.

Vaste planten

Op enkele plekken in Vaals is er voor gekozen om te gaan werken met het GreentoColour-concept (hierna: G2C) van Griffioen Wassenaar.

G2C staat voor een toepassing van vaste planten volgens een totaalaanpak. Elementen zoals assortiment, plantkwaliteit substraat én onderhoud maken hier deel van uit, om een optimaal visueel resultaat te behalen met een lange levensduur en minimale beheerskosten. Deze plantvakken zijn echte blikvangers en komen voornamelijk voor op strategische plaatsen, denk aan rotonde Mamelisserweg, rotonde Prins Bernardstraat en bij de inkom van Vijlen.

De G2C-plantvakken worden onderhouden door een gespecialiseerd groenbeheerder. Beplanting wordt tijdig geklepel/gemulcht en bemest. Tevens worden de plantvakken jaarlijks voorzien van 6-7 onderhoudsbeurten bestaande uit uittrekken/wieden onkruiden.

Eind 2023/begin 2024 zijn enkele plantvakken gerenoveerd. Tevens heeft er inboet plaatsgevonden. Het onderhoud op deze wijze wordt verder voortgezet waarbij jaarlijks renovatie en inboet onderdeel gaat zijn van de beheercyclus.

Hagen

De hagen in de kernen en in het buitengebied worden 1-2 per jaar geschoren. De werkzaamheden worden uitgevoerd door de buitendienst van gemeente Vaals in samenwerking met een gemechaniseerde groenaannemer.

2. Beheergroep grassen

Onder deze beheergroep vallen de volgende groentypen:

- Wegberm
- Gras intensief beheer (recreatief gras en sportvelden)
- Gras extensief beheer (natuurlijk gras, bloemrijk gras, ruigte enz.)

Gras vervult de functie als ligweide, honden-uitlaatplek, trap- of sportveld, restgroen zoals een berm, natuurlijk gras of groen om naar te kijken. De maaifrequentie is afgestemd op de betreffende functie. Er worden verschillende soorten grasmengsels toegepast, afgestemd op het gebruik.

Gras vormt een aanzienlijk onderdeel van het groenoppervlak in de gemeente. Het beeld van het gras heeft hierdoor een sterke invloed op de beleving van de verzorging van de stad. Daarom is het van belang deze beheergroep goed te beheren. Het onderhoud wordt uitgevoerd met als doel de velden schoon, heel, groen en veilig te houden.

Wegberm

De wegbermen worden 2-3 per jaar gemaaid en het maaisel wordt bij elke maaibeurt afgevoerd. In de eerste maaibeurt (vanaf week 22) wordt de eerste meter gemaaid van de wegen welke onderdeel uitmaken van maaibeurt 1. Hierbij wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met het principe 'maai-mei-niet'.

De uitvoering van maaibeurt 2 is in week 30/31 en hierbij wordt de eerste meter gemaaid van de wegen welke onderdeel uitmaken van maaibeurt 2.

Maaibeurt 3 wordt uitgevoerd in de 1^e helft van oktober. In deze maaibeurt worden de bermen voor het grootste gedeelte helemaal gemaaid. Daarnaast zijn er afgesproken stukken waar alleen de eerste meter gemaaid wordt.

In de 2de helft van december volgt nog een vierde maaibeurt. De keuze voor het late moment van uitvoering van deze 4^e maaibeurt heeft te maken met de bescherming van de hazelmuis.

Gras intensief beheer

Recreatief gras wordt frequent gemaaid, deze frequentie is afhankelijk van het onderhoudsniveau en wordt toegepast op grotere grasvlakken zoals in stadsparken, bij sierplantsoen, en speelplekken etc. Frequent maaien zorgt voor het in stand houden van het gazon en dat het gras nog goed te betreden, te gebruiken en bespeelbaar is. Daarnaast is zwerfvuil en bladval nog eenvoudig te verwijderen. De boomspiegels in het gazon worden niet gestoken alleen nog maar bij-gemaaid.

Gras extensief beheer

Uitgangspunten natuurlijk gras zijn:

- Ruw gras (berm) 2x per jaar maaien, bloemrijk gras 1x per jaar en ruigte 1x in de 3 jaar.
- Vrijgekomen maaisel wordt afgevoerd ter verschraling van de bodem.

- Daar waar kan een combinatie maken van extensief maaibeheer en schapenbegrazing.

Ruw gras (2x per jaar maaien), bloemrijk gras (1/2x per jaar maaien en ruimen) en ruigte (1x in de 3 jaar maaien) hebben een lage maaifrequentie. Deze lage maaifrequenties worden voornamelijk toegepast langs oevers, bermen, natuurgebieden en het buitengebied, op locaties waar een natuurlijk beeld gewenst is. Dit is tot op heden geen onderdeel geweest van de vaste beheercyclus. Na vaststelling van het beheerplan groen, vormt dit het uitgangspunt. Door de lage maaifrequentie krijgt het gras de kans te groeien en daarnaast wordt het grasvlak minder verstoord door onderhoud, wat kansen geeft voor de verrijking van de biodiversiteit.

Vrijgekomen maaisel wordt afgevoerd om de bodem te verschrallen. Het maaisel kan bemesting zijn voor de grond terwijl bijzondere vegetaties juist ontstaan op een voedselarme ondergrond. Door het afvoeren van het maaisel wordt voorkomen dat het maaisel als bemesting fungeert met als gevolg dat sterke (ongewenste) soorten kracht krijgen om te domineren. Dit creëert dus omstandigheden ten gunste van de soortenrijkdom en om bijzondere planten- vegetaties tot ontwikkeling te brengen. Het vrijgekomen groenmateriaal wordt gemaaid, gekeerd, op rillen gelegd verwerkt tot rollen met een rollenpers en afgevoerd. Dit gaat onderdeel uitmaken van het volgende maaibestek. De uitvoering van dit nieuwe bestek is vanaf 2025.

Tot slot, in het Bloemendalpark is reeds een strook met inheems kruidenmengsel ingezaaid ten behoeve van insecten en vlinders. Het plan is om meer van deze verbindingzones te creëren.

Deze stroken en plekken worden de komende jaren aangelegd binnen de gemeente. Ze dragen fors bij aan de biodiversiteit en verbinden de diverse versnipperde stukjes groen met elkaar. Daarnaast kunnen ze gebruikt worden voor educatieve doeleinden.

3. Beheergroep Bomen

Bomen zijn belangrijk voor mensen. Een boom levert zuurstof, werkt als stoffilter, draagt bij aan seizoen beleving, vormt een groene aankleding van de kernen, draagt voor een belangrijk deel bij aan structuurbegeleiding in de kernen, ect. Daarnaast levert een boom een belangrijk leefnetwerk voor flora en fauna. De laatste jaren is er ook veel veranderd op het gebied van duurzaamheid, de (maatschappelijke) waarde van bomen, klimaatverandering en het tegengaan van overlast, ziekten en plagen. Dat betekent dat er een hoop kansen zijn om op een nog betere manier met onze bomen om te gaan. Om deze reden werkt gemeente Vaals aan een bomenbeheerplan waarin wordt vastgelegd wat we belangrijk vinden als het gaat om de bomen in onze gemeente, en hoe we daarmee in de praktijk willen om gaan. Hiermee zorgen we ook voor beschermen en verder ontwikkelen van ons bomenbestand tot een duurzame, sterke en gevarieerde boomstructuur. De ambitie is ontwikkeling van een gezond en duurzaam bomenbestand waarmee het groene karakter van de stad kan worden behouden en waar mogelijk versterkt.

Voor het boombeheer betekent dit sturing op:

1. Veiligheid
2. Gezondheid
3. Duurzaamheid

Deze ambitie dient uitgewerkt te worden in een separaat beheerplan gelet op de omvang en de belangrijkheid van deze beheergroep. Het bomenbeheerplan heeft tot doel sturing te geven aan de uitvoering van het reguliere onderhoud van het gemeentelijke bomenbestand. Dit moet bijdragen aan de ontwikkeling van een gezond en duurzaam bomenbestand om het groene karakter van de gemeente te behouden en waar mogelijk te versterken. Het eindproduct is een plan dat inzicht geeft in zowel organisatorische als financiële aspecten

en dat als leidraad wordt gebruikt door alle betrokken partijen. Dit beheerplan is gereed in Q4 van dit jaar.

Dit beheerplan geeft ook inzicht in de vertaling van de motie Herplantplicht. De gemeente Vaals wil er zorg voor dragen dat het bomenbestand op peil blijft. Daarom is er de wens om een herplantplicht in het leven te roepen als er gemeentelijke bomen worden verwijderd.

Deze zelf opgelegde herplantplicht gaat er in de praktijk volgt uitzien:

- Na bomenkap op gemeentelijke gronden is het uitgangspunt dat er meteen (of op zijn laatst in het eerstvolgende plantseizoen) herplant plaatsvindt. Voorkeur heeft het in de meeste gevallen om soortgebonden herplant toe te passen. Uitzondering hierop zijn o.a. de niet hittebestendige soorten. Deze dienen te worden vervangen door soorten welke wel hittebestendig zijn. Beoordeling hiervan gebeurt door de omgevingsbeheerder groen.
- Bij herplant wordt een stamomtrek van 14/16 cm aangehouden met draadkluit.
- De herplanting zal bekostigd worden uit een daarvoor beschikbaar gesteld structureel budget dat wordt vastgesteld in het bomenbeheerplan of rechtstreek uit een project.
- Deze herplant wordt in het beheersysteem bijgehouden.

Regulier onderhoud bomen

Voor bomen geldt zowel een wettelijke zorgplicht (art. 6:162 BW) als een risicoaansprakelijkheid (art. 6:174 BW). Om aan deze wettelijke zorgplicht te voldoen en aansprakelijkheid zoveel mogelijk te voorkomen, moet tenminste aan de volgende eisen voldaan worden:

- Aantoonbaar regelmatig onderhoud;
- Aantoonbaar regelmatig boomveiligheidscontroles (BVC).

De boomveiligheidscontrole wordt uitgevoerd door een boomdeskundige (ETT of gelijkwaardig) en vindt in eerste instantie plaats volgens de Visual Tree Assessment (VTA): systematisch, visueel en met gebruik van prikstok en hamer. In een later stadium wordt bij (mogelijk) onveilige bomen (risico-/attentiebomen) nader onderzoek gedaan.

4. Beheergroep invasieve exoten

Exoten zijn planten, dieren of andere organismes die van nature niet voorkomen in Nederland. Invasieve exoten zijn exoten welke zich snel vermeerderen en schadelijk en verdringend zijn voor inheemse soorten.

Voorbeelden van planten die in Nederland invasief voorkomen zijn bijvoorbeeld: Hemelboom, Reuzenbalsemien, Reuzenberenklauw enz.

In gemeente Vaals hebben we vooral te maken met de Japanse Duizendknoop.

De Japanse duizendknoop (*Fallopia japonica*) is een invasieve exoot die je overal in Nederland tegenkomt. De plant verdringt andere planten. Ook veroorzaakt de plant schade aan funderingen en rioleringen.

Hieronder de Japanse duizendknoop (JDK) met bijbehorende kenmerken:

- 1 tot 3 meter hoog;
- holle, rechtopstaande stengels met roodbruine vlekken;
- eironde, ietwat leerachtige bladeren, zonder haren aan de onderkant;
- lengte bladeren: 10 tot 15 cm lang;
- kleine crème-witte, soms wit-rose bloemen van juli tot en met september.

Ook in de gemeente Vaals zijn er enkele haarden met Japanse Duizenknoop (hierna: JDK) bekend. De locaties van de bekende haarden worden vanaf medio 2024 ingevoerd in ons beheersysteem BORAS.

Omdat de JDK zich makkelijk verspreidt en de bestrijding erg lastig en kostbaar is, wordt er de komende jaren op ingezet om met name de verspreiding te minimaliseren.

Naast monitoring zal met name het toepassen van stengelinjectie in combinatie met het in zijn geheel (zowel bovengronds als ondergronds) verwijderen van planten onderdeel uitmaken van de werkwijze.

Omdat het hier specialistisch werk betreft zullen deze werkzaamheden uitgevoerd worden door een externe gespecialiseerde partij.

Daarnaast wordt er binnen de groepen van Samenwerkende Gemeenten Zuid-Limburg en de Contactgroep Groen Limburg regelmatig aan kennisdeling gedaan over o.a. het betreffende onderwerp. Zo blijven we op de hoogte van de nieuwste resultaten, inzichten en ontwikkelingen.

5. Beheergroep onkruidbestrijding

Sinds 2016 worden geen chemische middelen meer gebruikt om onkruid te bestrijden in de openbare ruimten.

Onkruidbestrijding is een doorlopend proces waar bij er gebruik kan worden gemaakt van verschillende methoden zoals branden, heet water, hete lucht en borstelen of maaien. In 2023 is gemeente Vaals overgestapt van bestrijding met hete lucht en branden naar bestrijding met heet water in combinatie met borstelen en maaien. De resultaten zijn erg positief gebleken gezien het beperkte aantal klachten/meldingen over de onkruidbestrijding sinds het wisselen van de werkwijze. Binnen gemeente Vaals worden deze werkzaamheden door de eigen buitendienst en Rd4 uitgevoerd.

De onkruidbestrijding vindt plaats in de periode wanneer het onkruid zichtbaar aanwezig is. Dit is normaliter in de periode half april/begin mei tot aan half oktober, afhankelijk van de weersomstandigheden. De bestrijding zal 4-5 keer per jaar plaatsvinden.

4.4 Financiële middelen

4.4.1 Toelichting

De benodigde middelen zijn opgesplitst naar de kosten voor verzorging, de technische staat en de vervanging aan het einde van de levensduur op basis van kengetallen en eenheidsprijzen. Waar mogelijk kunnen kengetallen worden overgenomen op basis van aanbestedingen en offerteaanvragen.

Inrichting, gebruik en beheer

De middelen voor de openbare ruimte worden het meest optimaal ingezet wanneer de inrichting, het beheer en het gebruik van de openbare ruimte integraal zijn afgestemd. Keuzes die bij de inrichting (ontwerp) worden gemaakt zijn bepalend voor het gebruik (functionaliteit) en het beheer en onderhoud (beheerkosten) – zie figuur hierbeneden.

Uitgangspunt voor het ontwerp en de inrichting is een basis groenvoorziening die relatief ongevoelig is voor conjuncturele schommelingen. Een functioneel kader van bomen, beplanting, gras en water dat zodanig is ingericht dat het tegen relatief lage kosten in stand kan worden gehouden. Afhankelijk van de functie, het karakter van de omgeving en de (financiële) middelen kan worden gekozen om de onderdelen intensiever of extensiever in te richten en te beheren (gedifferentieerd beheer).

Groen heeft net als andere inrichtingselementen een beperkte levensduur. Naarmate beplanting ouder wordt, gaat deze in kwaliteit en groeikracht achteruit. Gevolg is dat beplanting vervangen moet worden. Deze vervanging maakt geen onderdeel uit van het reguliere beheer- en onderhoudsbudget en vraagt daarom om een aparte (en tijdige) reservering van financiële middelen. Er is momenteel geen structureel budget voor grotere vervangingen, als de beplanting “op” is en aan het einde van haar levensduur. Met de kennis van nu weten we dat de noodzaak voor structurele vervanging bewezen is. Daarom wordt er binnen gemeenten tegenwoordig steeds meer een structureel budget ingericht. In het geval van gemeente Vaals zou dit betekenen dat er na het wegwerken van het achterstallige onderhoud in het vervangen van oude beplanting, moet worden voorzien in structurele vervangingskosten.

Beplanting die aan het eind van zijn levensduur komt, moet worden vervangen. Het is wenselijk om deze vervangingen geleidelijk door te voeren en hiermee de leeftijdsopbouw van de diverse beplantingen in de gemeente te spreiden. Voorstel is om jaarlijks een gedeelte van het groen te vervangen, zodat er op termijn een gevarieerde opbouw van de beplanting ontstaat. Uitval van een enkel plantvak zal dan minder snel leiden tot een vermindering van de totale kwaliteit in de openbare ruimte.

Er zijn momenteel geen structurele financiële middelen beschikbaar gesteld voor het vervangen van beplanting. Wil de gemeente deze vervangingen jaarlijks kunnen uitvoeren, dan moet hiervoor een budget beschikbaar worden gesteld. Het uitblijven van vervangingen betekent dat de hoeveelheid groen wat aan vervanging toe is jaarlijks toeneemt en het benodigde budget groter wordt. Het uitblijven van vervanging kan ook leiden tot risico's (ongewenst gebruik, gevaarstelling e.d.) en een verwaarloosde, onveilige openbare ruimte.

De implementatie van ecologisch maaibeheer zou door omgeving ervaren kunnen worden als een kwalitatieve achteruitgang. Er moet dus ook geïnvesteerd worden in communicatie en educatie.

4.4.2 Budget

Voor het uitvoeren van het onderhoud heeft de gemeente onderhoudsbudgetten beschikbaar. Daarnaast zijn in dit beheerplan voorstellen gedaan voor eenmalige kosten (kwaliteitsimpuls) en structurele vervangingskosten. Hieronder zijn deze budgetten en kosten toegelicht.

Onderhoudsbudgetten

De onderhoudsbudgetten voor het openbaar groen zijn in onderstaande schema weergegeven. In het schema is het budget gesplitst naar wat begroot is en naar hetgeen benodigd is.

Groen	Begroot	Benodigd				
	2024	2024	2025	2026	2027	2028
Beheer Sportvelden						
Beheer sportvelden Lemiers	€ 25.000,00	€ 32.000,00	€ 32.000,00	€ 32.000,00	€ 32.000,00	€ 32.000,00
Beheer sportvelden Vijlen	€ 12.000,00	€ 16.000,00	€ 16.000,00	€ 16.000,00	€ 16.000,00	€ 16.000,00
KIWA Advies & keuringen	€ 1.650,00	€ 2.400,00	€ 750,00	€ 750,00	€ 2.400,00	€ 750,00
Bermbeheer						
Maaien bermen	€ 50.000,00	€ 58.000,00	€ 58.000,00	€ 58.000,00	€ 58.000,00	€ 58.000,00
Schapenbegrazing	€ 12.000,00	€ 12.000,00	€ 12.000,00	€ 12.000,00	€ 12.000,00	€ 12.000,00
Knippen hagen buitengebied	€ 18.000,00	€ 22.000,00	€ 22.000,00	€ 22.000,00	€ 22.000,00	€ 22.000,00
Onkruidbestrijding						
Onkruidbestrijding heet water	€ 55.000,00	€ 66.500,00	€ 69.500,00	€ 69.500,00	€ 69.500,00	€ 69.500,00
Stortrechten groenafval						
Stortrechten groenafval	€ 12.000,00	€ 19.000,00	€ 19.000,00	€ 19.000,00	€ 19.000,00	€ 19.000,00
Onderhoud bomen						
Nieuw bomenplan (regulier beheer)	€ 17.000,00	€ 17.000,00	€ 17.000,00	€ 17.000,00	€ 17.000,00	€ 17.000,00
Inspectie bomen (VTA/BVC)	€ 16.000,00	€ 16.000,00	€ 4.000,00	€ 16.000,00	€ 4.000,00	€ 16.000,00
Bestrijding plagen in bomen	€ 7.000,00	€ 7.000,00	€ 7.000,00	€ 7.000,00	€ 7.000,00	€ 7.000,00
Budget t.b.v. toetsingen kapvergunning	€ 0,00	€ 7.500,00	€ 7.500,00	€ 7.500,00	€ 7.500,00	€ 7.500,00
Bomenfonds	€ 4.000,00	€ 4.000,00	€ 4.000,00	€ 4.000,00	€ 4.000,00	€ 4.000,00
Algemeen onderhoud groen						
Maaiwerkzaamheden	€ 80.000,00	€ 71.000,00	€ 71.000,00	€ 71.000,00	€ 71.000,00	€ 71.000,00
Vaste planten G2C	€ 80.000,00	€ 72.500,00	€ 72.500,00	€ 72.500,00	€ 72.500,00	€ 72.500,00
Algemeen onderhoud gedurende seizoen	€ 34.000,00	€ 34.000,00	€ 34.000,00	€ 34.000,00	€ 34.000,00	€ 34.000,00
Uitbesteden groen algemeen	€ 40.000,00	€ 40.000,00	€ 40.000,00	€ 40.000,00	€ 40.000,00	€ 40.000,00
Structureel budget inboet beplanting	€ 0,00	€ 7.000,00	€ 7.000,00	€ 7.000,00	€ 7.000,00	€ 7.000,00
Budget ecologisch advies	€ 0,00	€ 1.500,00	€ 1.500,00	€ 1.500,00	€ 1.500,00	€ 1.500,00
Groen Von Clermontpark						
Groen Von Clermontp./Bloemendalp.	€ 12.000,00	€ 12.000,00	€ 12.000,00	€ 12.000,00	€ 12.000,00	€ 12.000,00
Totaal	€ 475.650,00	€ 517.400,00	€ 506.750,00	€ 518.750,00	€ 508.400,00	€ 518.750,00

Investeringsen

Het is ook wenselijk om in groen te vervangen. Dan spreken we van investeringen. De hoogte van de investeringen voor het openbaar groen komt terug in het Meerjaren Investeringsplan, bijvoorbeeld de kosten voor de herplantplicht en het renoveren van plantvakken.

5. Aandachtspunten

5.1 Onverharde wegen

De gemeente Vaals beheert en onderhoudt een aanzienlijke hoeveelheid onverharde wegen. Voor het beheer en onderhoud van onverharde wegen gelden geen landelijke richtlijnen. Onverharde wegen ligt nu niet binnen de scope van dit beheerplan. In de toekomst zal dit wel onderdeel gaan uitmaken van het beheerplan.

5.2 Kunstwerken

Het vervangen van de bruggen zijn investeringen, welke terug komen in het Meerjaren Investeringsplan.

5.3 Integraal werken

We werken in het beheer zoveel mogelijk integraal, maar wat is integraal werken? Integraliteit is de mate waarin werkzaamheden, budgetten, visies en aanpakken op elkaar worden afgestemd en er planmatig wordt gewerkt. Met integraal beheer wordt er niet per beheerdiscipline naar de openbare ruimte gekeken, maar vanuit meerdere invalshoeken tegelijk.

Voor ons is beheer meer dan alleen het onderhouden en in stand houden van de openbare ruimte. Beheer is ook het bijdragen aan opgaven zoals klimaatverandering, biodiversiteit en de gezondheid van onze inwoners. Er komt veel op ons af en de opgaven zijn complex. Tegelijkertijd zijn onze budgetten niet eindeloos. Door integraal te werken kunnen meerdere opgaven, zoals de, klimaatadaptatie en toegankelijkheid, aan elkaar gelinkt worden. En door werk met werk te maken, kunnen projecten goedkoper uitpakken en ervaren inwoners minder hinder omdat werkzaamheden in één keer worden uitgevoerd. Want het is efficiënter om samen te werken dan elk afzonderlijk aan het werk te gaan.

Bij het opstellen van de onderhoudsplanning voor het benodigde onderhoud vindt afstemming plaats tussen verschillende disciplines (wegen, riool, groen etc.). Het resultaat is een integrale aanpak waarmee zo goed mogelijk rekening wordt gehouden met de behoefte van de omgeving, wet- en regelgeving en specifieke problematiek in de gemeente.

Combinatie met andere werkzaamheden en betrekken bewoners

Buiten de bebouwde kom is een integrale aanpak met andere disciplines in mindere mate van toepassing. Het onderhoud aan wegen wordt daarom veelal zelfstandig uitgevoerd. Wanneer er geen wijzigingen aan de inrichting plaatsvinden is het tijdig en juist informeren over het algemeen voldoende. Daarbij wordt de bewoners gevraagd eventuele wensen kenbaar te maken. Waar nodig worden de onderhoudswerkzaamheden gecombineerd met beperkte (met name verkeerskundige) aanpassingen.

5.4 Participatie

Vanuit de gemeente is er sprake van participatie met de burger.

Een concreet voorbeeld hiervan is adoptiegroen, hierbij wordt kleinschalig groen door een particulier onderhouden. Op dit moment hebben c.a. 37 participanten met adoptiegroen. Verder worden er per kern opschoningsacties georganiseerd in het belang van een schone leefomgeving. De ambitie is om deze zaken te continueren.

Wellicht kan in de toekomst worden onderzocht of er initiatieven kunnen worden ontplooid t.a.v. samenwerking met agrariërs bij bv. maaiwerkzaamheden.